Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 2 декабрь.
ЯКШАНБА
№ 275 (5.068).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

Пояси ҳам, илдизи ҳам озуқа

Илгари маҳсулот етиштириш режасини, экин экиш топшириғини юқоридан олган чорвадору деҳқон сира бемалол ҳаракат қилолмасди. Бугунги манзара бошқача. Қайта қуриш, ошкоралик ва демократия ҳар кимнинг эркини ўзига бераяпти. Кўксига шамол теккан меҳнаткаш эса ғайрат отига миниб, самарали ишлашга интилаётир.

Ленин районидаги Ленин номли жамоа хўжалигида кейинги пайтларда амалга оширилаётган тадбирлар фикримизнинг яққол далили. Бу ерда асосий соҳа пахтачилик билан бирга бошқа тармоқларни ҳам жадал ривожлантириш чоралари кўрилаяпти. Чорвачиликни изга солиш даставвал ем-хашак асосини мустаҳкамлашга боғлиқ. Озуқакорлар ана шунинг ташвишини қилишаётир: беда, маккажўхори, лавлаги, оралиқ экинлар ҳосилдорлиги оширилмоқда. Айни пайтда озуқани боийтишнинг қўшимча имкониятлари қидирилаяпти.

Тифон — жумҳуриятимиз шароитида янги экин. Асли у Хитойда ўстирилади. Серҳосил, таркибида углевод моддаси кўп. Хўжалик раҳбарлари ва мутахассислари ўзаро маслаҳатлашиб, шу экинни синаб кўришга қарор қилдилар. Август ойида 17 гектар ерга уруғ сепилди. У униб чиққач, ривожи мунтазам кузатиб борилди. Бугунги кунда Абдуманнон Узоқов бошлиқ ем-хашак бригадаси аъзолари ҳосилни нес-нобуд қилмасдан саранжомлаб олишаяпти.

— Бунинг пояси ҳам, илдизи ҳам чорва учун жуда хушхўр озуқа экан, — дейди бошқарув раиси Йўлдошали Ирисов. — Рационда кўк ўт борлиги ҳар сигирдан кунига қўшимча равишда 2—3 килограмм сут олиш имконини бераётир. Бунинг устига маҳсулотнинг ёғлилик даражаси ҳам ошди. Яна бир муҳим томони шуки, қишловга жамғарилган ем-хашак тежалмоқда. Озуқакорларимиз тифонни парваришлаш усулларини яхши ўрганишди. Бундан буён доим экамиз.

СУРАТЛАРДА: 1. Моҳир механизатор Баҳром Жумаев. 2. Хўжалик бошқаруви раиси Йўлдошали Ирисов (ўртада), озуқакор Раҳмон Узоқов ва колхоз партия қўмитасининг котиби Мирҳосил Олимов тифон ҳосилини кўздан кечирмоқдалар. 3. Ўрим пайти.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТЛАРИ ИТТИФОҚИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ОЗИҚ-ОВҚАТ МАҲСУЛОТЛАРИНИ ВА ХАЛҚ ИСТЕЪМОЛ МОЛЛАРИНИ САҚЛАШ, ТАШИШ ВА САВДО ҚИЛИШДА ТАРТИБ УРНАТИШ МАҚСАДИДА ИШЧИ НАЗОРАТИНИ КУЧАЙТИРИШ ТУҒРИСИДА

Озиқ-овқат бозорида вужудга келган фавқулодда ҳолат, озиқ-овқат маҳсулотлари ва халқ истеъмол қиладиган бошқа моллар савдосида ва таъминот системасидаги оммавий суиистеъмоллар, фуқароларнинг бу соҳада тартиб ўрнатиш тўғрисидаги қатъий мурожаатлари муносабати билан **қарор қиламан:**

1. Истеъмол бозоридаги вазиятни барқарорлаштириш даврида халқ истеъмол молларининг яшириб қўйилиши, бузилиши, ўғирланиши ва чайқов қилиниши пайини қирқиш учун шу молларнинг ишлаб чиқарувчидан то истеъмолчигача етиб боришидаги бутун йўлда жуда қаттиқ ишчи назорати ўрнатилсин.

Шу мақсадда ўн кунлик муддат ичида меҳнат жамоалари, ўқув юртлари вакилларининг йиғилишларида район, шаҳар, шаҳарлардаги район ишчи назорати қўмиталари сайлансин. Қўмиталарнинг қарорига биноан корхона ва ташкилотларда, шунингдек аҳоли истиқомат жойларида ишчи назорати гуруҳлари тузилиши мумкин.

Ишчи назорати қўмиталарига ва гуруҳларига сайланган кишининг шахсидан гувоҳлик берувчи ҳужжат халқ депутатлари Советларининг тегишли ижроия қўмиталари томонидан берилади.

Ишчи назорати органларига:

озиқ-овқат ва енгил саноат корхоналарини, савдо, умумий овқатланиш ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ташкилотларини, омборлар ва ёрдамчи хоналарни, савдо муассасаларининг базаларини, шунингдек кооперативларни текшириш;

маҳсулотлар ва молларнинг ташилишини, вагонлардан, бошқа транспорт воситаларидан тушириб олинишини ҳамда истеъмолчига етказиб берилишини назорат қилиш;

текшириш ўтказилаётган корхона ва ташкилотдан, шунингдек уларни бошқарувчи идоралардан молларнинг мавжудлиги, тақсимланиши ва сотилиши тўғрисида зарур ахборот ва ҳужжатларни олиш;

қоидабузарлик ҳоллари аниқланган тақдирда савдо корхоналарини, омборларни, базаларни вақтинча ёпиб қўйиб, бундан юқори ташкилотларни, шунингдек ички ишлар идораларини дарҳол хабардор қилиш;

суиистеъмолларда ва хўжасизликда айбдор бўлган ходимларни ишдан четлаштириш ёки бўшатиш ҳақида таклифлар киритиш, зарур бўлган ҳолларда жиноий иш қўзғатиш масаласини тегишли органларнинг олдига қўйиш ҳуқуқи берилсин.

2. Иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятларнинг ҳукуматлари, халқ депутатлари маҳаллий Советлари ва уларнинг ижроия қўмиталари ишчи назорати ва ички ишлар идораларининг, халқ назорати ва идоравий назорат, депутатлар гуруҳлари ва комиссияларининг куч-ғайратларини бирлаштирсинлар.

Ишчи назорати қўмиталари учун маҳаллий имкониятлар ҳисобидан зарур бинолар, транспорт ажратиб берилсин, телефон алоқаси билан таъминлансин.

Халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия қўмиталари, уларнинг маъмурий комиссиялари ишчи назорати аниқлаган суиистеъмол ҳолатлари юзасидан зудлик билан қарорлар қабул қилсинлар.

3. ССЖИ Ички ишлар вазирлиги, ССЖИ Давлат хавфсизлиги қўмитаси ва уларнинг жойлардаги органлари корхона ва ташкилотларни текшириш пайтида ходимларнинг ишчи назорати қўмиталари билан доимий ўзаро алоқасини таъминласинлар. Вазиятнинг фавқулоддалигини назарда тутиб, савдо соҳасидаги суиистеъмол ҳолатларининг олдини олиш ва пайини қирқиш юзасидан дарҳол чоралар кўрилсин, шу мақсадда заруратга қараб мувaққат бўлинмалар тузилсин.

Савдо қоидаларини ашаддий бузиш, талон-торож ва чайқовчилик тўғрисидаги ишлар юзасидан сайёр суд мажлисларини ўтказиш мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблансин.

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқининг Президенти

М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1990 йил 30 ноябрь.

КАДРЛАР ЎҚУВИ

Сиёсатшунослик ва бошқарув илмгоҳи раҳбар ходимлар ва мутахассислар малакасини ошириш факультетида тингловчилар навбатдаги гуруҳининг ўқуви тугалланди. Булар Ўзбекистон ва Тожикистон Компартиялари қишлоқ ноҳия қўмиталарининг иккинчи котиблари эди.

Машғулотларда тингловчилар асосий эътиборни социализм қуриш ленинча концепциясини чуқур ўрганиш ва ижодий қўллланишга, сиёсий системани туб ислоҳ қилишнинг назарияси ва амалиёти билан боғлиқ долзарб масалаларга, жамиятни демократиялаш ва кўп партиялилик шароитида КПССнинг ўрни ва мавқеини аниқлашга қаратдилар. КПСС Марказий Қўмитаси 1990 йил октябрь пленумида қабул қилинган «Мамлакатдаги вазият ҳамда КПССнинг иқтисодиёт бозор муносабатларига ўтиши билан боғлиқ вазифалари тўғрисида»ги қарорини ва ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг учинчи сессияси қарорларини амалга ошириш юзасидан ноҳия партия қўмиталари олдида турган кечиктириб бўлмас вазифалар кўриб чиқилди. Қайта қуришнинг секинлашиши сабаблари ва уларни бартараф этиш имкониятлари таҳлил қилинди.

Деҳқончилик-саноат комплексининг бозор муносабатларига ўтиш давридаги долзарб муаммолари ва уларни ҳал этишнинг амалий йўллари, партиянинг ҳозирги шароитдаги мафкуравий иши масалалари, миллатлараро муносабатларни яхшилаш ҳамда одамларни байналмилал руҳда тарбиялашни кучайтириш имкониятлари, Ўрта Осиё минтақасидаги экология вазиятининг аҳволи ва уни соғломлаштириш йўллари муҳокама қилинди.

Амалий машғулотларда, суҳбатлар чоғида, давра суҳбатлари ўтказилганида инсонпарвар, демократик социализмнинг моҳияти ва қоидалари, уни қуриш билан боғлиқ муаммолар, партия ички муносабатларини демократиялаштиришнинг, бошланғич партия ташкилотлари ҳуқуқларини кенгайтиришнинг асосий йўналишлари ва йўллари кўриб чиқилди. Социалистик қонунчиликни ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, аҳолига тиббий хизмат кўрсатишни яхшилаш, халқ таълими сифатини ошириш, Ўрта Осиё жумҳуриятларининг ташқи иқтисодий алоқаларини ривожлантириш масалалари кенг муҳокама қилинди.

Ўқув жараёнида бозор иқтисодиётига ўтиш концепциясининг асосий қоидаларига, замонавий чет эл маркетинги асосларига, бозорга ўтишнинг ижтимоий-психологик жиҳатларига, бозор муносабатлари шароитида аҳолини ижтимоий ҳимоялаш системасига катта эътибор қаратилди.

Тингловчилар Тошкент шаҳридаги Фрунзе ноҳия партия қўмитасида ўтказилган сайёр амалий машғулотларда ишни қайта қуриш, партия қўмитаси билан халқ депутатлари ноҳия кенгаши вазифаларини фарқлаб қўйиш тажрибаси билан танишдилар, Ўрта Чирчиқ ноҳиясидаги Ким Пен Хва номли жамоа хўжалигида эса улар жамоа хўжалиги доирасида ишлаб чиқаришни ва меҳнатни ташкил этишнинг илғор амалиётини ўргандилар.

Тингловчилар ҳузурида Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг иккинчи котиби А. С. Ефимов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг котиблари А. И. Икромов, Ж. Х. Ҳамидов, КПСС Марказий назорат қўмитаси раёсатининг аъзоси, Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат-тафтиш қўмитасининг раиси Ш. М. Йўлдошев, давлат бошқаруви идораларининг ва жамоат ташкилотларининг масъул ходимлари, Ўзбекистон ва Тожикистондаги бир қанча вазирликлар ва маҳкамаларнинг раҳбарлари нутқ сўзладилар.

Янгича ёндашув

ДЕҲҚОН МЕҲРГА ЛОЙИҚ

Генерал Узоқов номли давлат хўжалиги Ильич районидагина эмас, балки Сирдарё вилоятида ҳам илғорлардан саналади. Меҳнат аҳли бу йил пахтадан мўл ҳосил етиштирди. Давлатга 5.000 тоннадан ортиқ оқ олтин топширилди. Йиллик режа 25 иш кунида бажарилди.

Йиғим-теримда техникага таянилгани ана шу муваффақиятни таъминлади. 60 та зангори кема унумли ишлатилиб, ялпи ҳосилнинг 97 фоизи бункерлардан тўкилди. Тайёрланган хом ашёнинг катта қисми биринчи навга қабул қилинди. Эшпўлат Темирқулов, Азимжон Фозилов, Бозорбой Аҳмедов сингари механизаторлар агрегат ёрдамида 120—150 тоннадан дурдона теришди.

Гулшан Умирова, Бахтиёр Нафасов, Ботирали Мамадиев, Аваз Сатторов бошлиқ бригадаларда ҳосилдорлик 30 центнердан ошди. Пахтачиликдан 2,5 миллион сўм фойда олиш кутилмоқда.

Яқинда хўжаликда бўлдим. Одамлар билан суҳбатлашганимда, улар ютуқнинг асосий омили оқилона раҳбарликда эканлигини айтишди. Чиндан ҳам Бозорбой Қаюмов директор бўлгач, жамоа қолоқликдан қутулди. Ҳар йили режалар бажарилмоқда.

Бозорбой Қаюмов 1976 йили Тошкент политехника олий илмгоҳининг механика куллиётини тугаллаб, чўлга келди. Ишни механикликдан бошлади. Сўнгра муҳандис ёрдамчиси, бош муҳандис бўлди. Билимдонлиги, меҳнатсеварлиги туфайли жамоада обрў-эътибор қозонди.

1980 йилнинг бошидан бошлаб хўжаликда ҳосилдорлик кескин пасайди. Ҳамма соҳалар бўйича режалар бажарилмади. 1985 йилда эса жамоа давлатдан бир миллион 720 минг сўм қарздор эди. Натижада меҳнаткашларнинг турмуши оғирлашди. Интизом сусайиб, одамлар кўчиб кета бошладилар. Шунда район раҳбарлари «директорни янгилаш керак» деган фикрга келдилар. Ошкоралик вазиятида ўтган сайловда Бозорбой Қаюмов бошлиқ этиб сайланди.

У халқ ишончига сазовор бўлганидан қувонса-да, зиммага юклатилган масъулиятдан чўчирди. Ишни эплай олармикин? Аксинча бўлса, одамларнинг кўзига қандай қарайди? Ана шундай ўйлар унга тинчлик бермасди. Ҳар хил режалар тузар, қайси омиллар ҳисобига қолоқликдан чиқиш йўллари ҳақида бош қотирарди.

Ёш директор тажрибали пахтакорлар А. Ўсаров, Т. Мамадиев ва С. Ниёзовнинг маслаҳатига биноан ишни аввало кадрлар қўнимсизлигига барҳам беришдан бошлади. У ўзи яхши билган, одамлар билан тиллаша оладиган мутахассисларни жой-жойига қўйди. Сўнгра жами майдонни ижарачиларга бўлиб берди. Бу ҳол деҳқонда ерга эгалик туйғусини уйғотди, манфаатдорликни оширди. Ана шу «ўзбошимчалиги» учун директор танбеҳ олган бўлса-да, ўз йўлидан қолмади. Чунки бу яхши самара беришига ишонарди.

Ҳар йили чопиқ даврида 3 минг нафар киши ҳашарга чақириларди. Биринчи марта уларнинг хизматидан воз кечилди. Қанчадан-қанча ташвиш ва оворагарчиликнинг олди олинди. Муҳими — 500 минг сўм тежаб қолинди. Якунда эса қабул пунктига 4.000 тонна ўрнига 4.600 тонна пахта топширилди. Соф фойда 500 минг сўмни ташкил этди.

— Хўжалигимизда 3,5 минг гектар ер бор, — деди Бозорбой Қаюмов. — Унинг 2.200 гектарига пахта, қолган қисмига сабзавот ва озуқа экинлари экилади. Аввалари ем-хашак қўшнилардан сотиб олинарди. Бу ҳол қатор қийинчиликларни туғдирарди. Эндиликда ҳар йили 300 гектар ерда беда, 400 гектарда дон етиштирилмоқда. Самара кутилганидан зиёд. Бир килограмм гўштнинг таннархи 25 сўмдан 6 сўмга тушди.

— Баъзилар пахта ўрнига бошқа экин экиш керак, оқ олтин кам даромад келтиради, деган фикрда. Сиз бунга нима дейсиз?

— Биласизми, шу пайтгача пахтакорни эмас, пахтани улуғлаб келдик. Дала меҳнаткашлари ҳақида қайғурмадик. Ҳечдан кўра кечи яхши деганларидек, ҳозир деҳқон билан ҳам ҳисоб-китоб қилинаяпти. Унга мустақиллик берилгани, ер ўз эгасини топгани бунинг исботи.

Пахтага келсак, у — баракали экин. Жорий йилда тармоқдан 2,5 миллион сўм даромад олинди. Бошқа соҳалардан эса шунча наф кўриш мушкул. Аввало, одамларимиз сабзавот экинлари агротехникасини яхши билишмайди. Иккинчидан, дала неъматларининг харид нархи ҳамон паст. Устига устак уни топшириш машаққатларини айтмайсизми?! Тўғри, помидор, бодринг, сабзи ва пиёз дастурхонимизга албатта керак. Бундай маҳсулотларни кўпайтириш учун юқорида тилга олинган муаммолар ҳал этилиши зарур.

— Аҳолининг турмуш шароитини яхшилаш мақсадида хўжаликда қандай чоралар амалга оширилаяпти?

— Жумҳурият Президентининг фармонига биноан ишчиларга уй-жой қуриш ва томорқа учун 25 сотихдан ер тақсимланди. Шахсий хўжаликларга чорва моллари сотилиб, ем-хашак етказиб берилмоқда. Бу йил марказий қўрғонда қариялар чойхонаси қурилди. 50 хонадон ичимлик сув билан таъминланди. 1991 йилда бу юмуш ниҳоясига етказилади. Сибирликларга 100 тонна тарвуз жўнатилиб, бунинг эвазига 500 куб метр ёғоч олинди. Ўрта мактабни компьютерлаштиришга 50 минг сўм маблағ ажратилди. Бироқ бу борада ҳали ютуқлардан кўра камчиликлар кўп. Шунинг учун бундан буён ҳам одамларга эътиборни кучайтираверамиз.

Меҳнат аҳли хўжаликда рўй бераётган яхши ўзгаришларни яққол кўрмоқда. Шу боис уларнинг руҳи тетик, кайфияти баланд. Шудгорлаш аллақачон тугалланган. Бошқа кузги-қишки тадбирлар изчил амалга оширилмоқда. Шу тариқа келгуси йил ҳосилига пухта замин яратилаётир.

З. ХИДИРОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ОЛИЙ КЕНГАШИ КОМИТЕТЛАРИДА

Тошкентда Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши план ва бюджет-молия масалалари комитетининг мажлиси бўлди. Мажлисда жумҳурият Олий Кенгаши комитетларининг раислари, раис ўринбосарлари, маҳаллий кенгашлар, вазирликлар ва идораларнинг, саноат корхоналари, бирлашмалар ва ташкилотларнинг, жумҳурият касаба уюшмалари федерацияси кенгашининг масъул ходимлари, мутахассислар иштирок этдилар.

«Ер солиғи тўғрисида»ги, «Ўзбекистон ССЖ фуқароларидан олинадиган даромад солиғи ҳақида»ги Ўзбекистон ССЖ қонунларининг лойиҳалари, шунингдек «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган соliқлар тўғрисида»ги қонун лойиҳаси муҳокама қилинди.

Мажлис иштирокчилари қонунлар лойиҳаларининг ҳар бир бўлими, моддаси ва бандини батафсил муҳокама қилиб ўз мулоҳазаларини айтдилар. Айрим бўлимларга жиддий тузатишлар киритилди. Ўнлаб таклифлар, мулоҳазалар, қўшимчалар ва истаклар айтилди.

Юқорида айтилган қонун лойиҳалари пухта ишлаб чиқилгандан сўнг Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши Раёсати кўриб чиқиши учун тақдим этилади.

x x x

30 ноябрь куни Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши халқаро ишлар комитетининг кенгайтирилган мажлиси бўлди.

«Халқаро муносабатлар соҳасида Ўзбекистон ССЖ мақоми тўғрисида»ги қонун лойиҳаси муҳокама қилинди, жумҳуриятнинг халқаро алоқаларини кенгайтиришда чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамиятининг, шунингдек «Ватан» жамияти жамоат ташкилотлари роли ҳақидаги масала кўриб чиқилди.

Иттифоқ шартномаси лойиҳаси хусусида фикрлашиб олинди.

Мажлисда комитетнинг 1991 йилги режалари ҳақида ҳам гап борди, бошқа баъзи масалалар муҳокама қилинди.

(ЎзТАГ).

«Қишлоқ маънавий бойлиги» уюшмаси

Замонавий қишлоқни фақат иқтисодий ва ҳуқуқий чора-тадбирлар билан танглиқдан чиқариб бўладими? Йўқ, чунки деҳқонлар турмуш тузилишининг маънавий асосига путур етган. Янги жамоат ташкилоти — «Қишлоқнинг маънавий бойлиги» уюшмаси таъсис конференциясининг иштирокчилари шундай деб ҳисоблашмоқда. Бу уюшманинг фаолияти қишлоқ турмуши маънавий асосларини тиклашга йўналтирилади. «Инсониятнинг омон қолиши ва ривожланиши учун» халқаро фонди ва «Маданий ташаббус» фонди, Москва патриархатинингноширлик бўлими ва Россия маданият фонди, «Центросоюз» ва ССЖИ деҳқончилик-саноат комплекси касаба уюшмаларининг федерацияси, Иттифоқ жамоа хўжаликлари кенгаши ва ССЖИ деҳқонлар уюшмаси, «Спутник» халқаро туризм бюроси ва ССЖИ Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси янги ташкилотнинг муассислари бўлишди.

Машҳур ёзувчи, ССЖИ халқ депутати, Ленин мукофоти лауреати Иван Афанасьевич Васильев уюшманинг президенти этиб сайланди.

Уюшма инсонпарварлик, илмий-тадбиқий, ишлаб чиқариш ва тижорат фаолияти доирасида қишлоқнинг ижтимоий-маънавий ривожланишини таъминлаш учун тараққийпарвар илми зиё ва ижодий кучларнинг саъй-ҳаракатларини бирлаштиради.

Уюшма давлат, жамоат, диний, кооператив ташкилотларни ҳамда фирмаларни, деҳқончилик хўжаликларини, таълим, фан ва маданият муассасаларини, чет эл фирмалари ва уюшмаларини ҳамкорлик қилишга таклиф этади. Алоқа боғлаш учун Москвадаги телефон — 181-92-05.

(ТАСС).

БЕЛОРУССИЯ КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИНИНГ БИРИНЧИ КОТИБИ САЙЛАНДИ

МИНСК. Белоруссия Компартиясининг жумҳурият пойтахтида ўтаётган XXXI съездида Марказий Қўмитанинг биринчи котиби сайланди. Сайловнинг икки даври натижасига кўра, тўрт номзоддан бири — илгари Белоруссия Компартияси Минск вилоят қўмитасининг биринчи котиби бўлиб ишлаган А. А. Малофеев сайланди.

Марказий назорат комиссиясининг раиси этиб муқобилсиз асосда В. А. Печенников сайланди. У илгари Белоруссия Компартияси Марказий Қўмитасининг котиби бўлиб ишларди.

Долзарб мавзуда суҳбат

ФАРМОНЛАР ҚАНДАЙ БАЖАРИЛАЯПТИ?

ЎзТАГ мухбири Ю. БОНДАРЕНКОнинг Ўзбекистон ССЖ Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси раисининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. ЖЎРАБЕКОВ билан суҳбати шу масалага бағишланди.

— Исмоил Ҳакимович, жумҳурият Президенти ўтган ярим йил ичида қишлоқ аҳолиси меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш ҳақида учта фармон чиқарди...

— Ўзбекистонда янги деҳқончилик сиёсати худди шу фармонлардан бошланди, деб ўйлайман. Бу сиёсат, энг аввало, қишлоқ меҳнаткашининг манфаатларини, унинг ўзи ва оиласи учун нормал меҳнат ва турмуш шароитини яратиш манфаатларини кўзлайди.

Дастлабки фармонларнинг бирида барча хоҳловчи кишиларга якка тартибда уйлар қуриш ва шахсий ёрдамчи хўжаликлар учун ер ажратиб бериш кўзда тутилганлигини эслатиб ўтмоқчиман.

Ўтган йили ана шу мақсадларга 167 минг гектардан кўпроқ ер ажратилди. Бинобарин, қишлоқ аҳолисига яроқсиз ерлар эмас, балки суғориладиган экинзорлар ажратилганини алоҳида таъкидлаш керак. Сиз жумҳуриятимиз шароитида шу қадар катта экинзорларни якка тартибда фойдаланиш учун ажратиш зўр мардлик талаб қилганини тушунасиз, албатта. Давлатнинг пахта, сабзавот ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларига берган буюртмасини барбод қиламизми, деган гапларга қарамай, жумҳуриятимизда шундай қадам ташланди.

Ер ажратиш ижобий натижасини берди, қишлоқда ижтимоий кескинлик пасайди. Фармон чиққунига қадар 1870 мингдан кўпроқ оила ўз томорқасига эга эди. Уларда ўрта ҳисобда 12 сотих ер бор эди. Ҳозир ярим миллионга яқин оила янги участкалар олди, яна бир миллионга яқин оила томорқа ерларини кенгайтирди, жумҳуриятимизда ҳар бир оилага бериладиган ер ўрта ҳисобда 19 сотихга етди. Айни вақтда Қорақалпоғистонда, Сирдарё ва Жиззах вилоятларида қишлоқ аҳлига 25 сотихдан ер берилди. Шундай қилиб, сиёсий жиҳатдангина эмас, иқтисодий жиҳатдан ҳам ютиб чиқдик. Зотан, юз минглаб оила истеъмолчилардан озиқ-овқат етиштирувчиларга айланди. Улар ўзларини таъминлабгина қолмай, ортиқча маҳсулотларни бозорга олиб боришмоқда, бу билан озиқ-овқат муаммосини ҳал қилишга ёрдам беришмоқда.

— Қанча оила томорқа ёки қўшимча ер олди?

— Бир ярим миллионга яқин оила ерга эга бўлди.

— Бу ерлардан қай даражада мақсадга мувофиқ фойдаланишаяпти?

— Мушкул масала. Лекин бегона ўт-ўланлар босиб кетган ерлар борлигини ҳам тан олишга тўғри келади.

— Албатта, ердан қандай фойдаланиш — эгасининг иши. Лекин ер муттасил равишда етишмаётган шароитда уни сассиқалаф босиб кетишига йўл қўймаслик, яхшилаб фойдаланиш керак.

— Шу боисдан ҳам ҳозир қишлоқ Советларига ва хўжаликларнинг жамоаларига фойдаланилмаётган ерларни тортиб олиш ҳуқуқи берилган. Масаланинг шу тахлитда қўйилиши ҳафсаласиз ер эгаларини қўлга кетмон олишга мажбур қилади, деб ўйлайман. Яқинда Президентимиз айтганидек, янги йилда ҳам шахсий фойдаланиш учун ер ажратиб бериш давом эттирилади.

— Суҳбатимиз мавзусига қайтайлик. 11 май куни Президентнинг «Жумҳурият аҳолиси шахсий хўжаликларидаги моллар ва паррандаларни ем-хашак билан таъминлаш ва уларда чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш тўғрисида»ги фармони эълон қилинганди. Лекин шу муносабат билан норозилик билдирган баъзи раҳбарлар ҳам топилиб қолди...

— Келинг, мазкур фармоннинг моҳиятини чуқур тушунишга уриниб кўрайлик. Фармон қай мақсадни кўзлар эди? Аввало ем-хашак етиштириш суръатларини жадаллаштиришни кўзлар эди. Фақат жамоат чорвасининг аҳволини ўйлаётган кўпгина хўжаликларнинг раҳбарлари ем-хашак етиштиришга етарли эътибор бермаяптилар: фермага етса, бўлди, вассалом. Натижада эса жумҳуриятимизда озуқабоп экинларнинг ҳосилдорлиги жуда паст. Ўрта ҳисобда беш тоннадан озуқа бирлиги тайёрланади. Бунақада кунимиз ўтармиди?

Фармон ана шундай раҳбарларни тартибга чақиришга қаратилган. Бизда озуқа йўқ, уни қаердан оламиз, дейишдан ҳам осони борми. Бироқ, ҳамма нарса ўша ерда — далада-ку. Бизнинг шароитда ҳар гектар ер саккиз ва ҳатто ўн тонна озуқа бирлиги бериши мумкин. Бу ҳам жамоат, ҳам шахсий чорва эҳтиёжларини қоплайдиган резервлардир. Бунинг устига одамлар ем-хашакнинг бир қисмини ўз томорқаларида ҳам етиштиришлари мумкин. Шундай қилиб, биз биргаликда куч-ғайрат сарфлаб чорва маҳсулдорлигини оширамиз. Бундан бошқа йўл йўқ.

— Бу фармонлар қандай бажарилаяпти?

— Мана, маълумотларга мурожаат этайлик. Хашак тайёрлаш топшириғи қарийб учдан бир баравар ошириб бажарилган, Ширали озуқа тайёрлашда орқада қоляпмиз. Ҳозир аҳволни ўнглаб олиш учун чоралар кўряпмиз.

Аммо, энг муҳими —фармонга мувофиқ шахсий хўжаликлар давлатдан ем-хашак олишмоқда. Чунки ўтган йили омухта ем етишмаслиги сабабли, масалан, 800 мингдан ортиқ оила сигирларни боқмай қўйди, хонадонларнинг ярмида эса қўйлар ҳам, эчкилар ҳам йўқ эди. Бу йил 400 минг тоннага яқин омухта емни шахсий хўжаликларга сотиш режалаштирилган. Келаси йилда бу кўрсаткич 450 минг тоннага етади. Аҳолига чигит-пўстлоқ, кунжара ва шунга ўхшаш емларни сотиш анча кўпаяди.

Бундай шароитда халқ депутатлари маҳаллий Советларнинг мавқеи ортади. Улар ем-хашак сотиш ишларини назорат остига олишлари керак, акс ҳолда бировнинг охури тўла, бошқасиники эса бўм-бўш бўлиши мумкин.

Боя айтганимдек, фармонда аҳолига мол сотиш кўзда тутилган. Жумҳурият хўжаликлари фармонни бажара бориб, 54 минг бошга яқин бузоқни, 300 мингтадан кўпроқ қўй ва эчкини, 31 мингга яқин чўчқа боласи ва 7,5 миллионта жўжани шахсий хўжаликларга сотишди. Бу жумҳуриятимизнинг бутун тарихи мобайнида мисли кўрилмаган қарор бўлди, деҳқончилик сиёсатида инқилобий бурилиш рўй берди, деса ҳам бўлади. Чунки, деҳқоннинг қулоғига неча ўн йиллар мобайнида шахсий мол керак эмас, деган гапни қуйиб келдилар, баъзида эса мол боқишни таъқиқлаб ҳам қўйдилар. Энди қарабсизки, уларга мол беришди, ем-хашак билан ҳам таъминлашди.

Ўзбекистон деҳқончилик-саноат банкига жамоа ва шўро хўжаликларининг талабномаларига биноан аҳолига мол сотиб олишда ёрдам кўрсатиш учун қарз бериш вазифаси топширилган, шахсий молларга зооветеринария хизмати яхшиланмоқда.

Ана шу тадбирларни амалга оширишдан мақсад битта, у ҳам бўлса — қишлоқ меҳнатчисини ижтимоий ҳимоя қилиш, шахсий хўжаликларни мустаҳкамлашнинг асосини яратиш, озиқ-овқат жамғармасини кўпайтиришдан, натижада эса бутун аҳоли — ҳам қишлоқ, ҳам шаҳар аҳолисининг турмуш даражасини оширишдан иборат.

— Исмоил Ҳакимович, жумҳурият Президентининг 28 июлдаги фармони қишлоқ аҳолиси турмушининг энг муҳим жиҳатларига тааллуқли. Унда қишлоқларни газлаштириш, яхши сифатли, яъни сув қувури орқали ичимлик сув билан таъминлаш назарда тутилади. Бундан ҳам олижаноброқ мақсадни тасаввур этиш қийин, чунки миллионлаб кишиларнинг соғлиғи сувнинг сифатига бевосита боғлиқдир. Боз устига, деҳқон хонадонига «зангори олов» олиб кирилса, аёлларнинг юмушини анча осонлаштиради, қўшимча қулайликлар яратади.

— Фармонда ишларни ниҳоятда қисқа муддат ичида — бор-йўғи икки ярим йилда бажариш талаб этилганлигини сиз, албатта, яхши эсласангиз керак. Шу сабабдан жумҳурият ҳукумати мазкур масала юзасидан тўла-тўкис дастур қабул қилди. Унда лойиҳалаш, қурилиш, моддий-техникавий таъминот масалалари пишиқ-пухта ишлаб чиқилган, Қорақалпоғистон мухтор жумҳуриятининг Вазирлар Кенгашига, вилоят ижроия қўмиталарига, вазирликлар ва идораларга топшириқлар берилган.

Йилнинг учинчи чорагида қишлоқ жойларда 622 километр узунликдаги сув қувурлари ва 302 километр узунликдаги газ қувурлари ишга туширилди. Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 2,7 ва 1,5 баравар кўп демакдир. Учинчи чоракда ишга т[о]пширилган тармоқлар бутун ярим йилликда фойдаланишга топширилган тармоқларга теппа-тенгдир. Хуллас, шу давр ичида 75 мингдан кўпроқ қишлоқ аҳолиси марказлашган тарзда сув таъминотидан фойдаланиш имкониятини олди, 30 минг қишлоқ хонадонига газ берилди.

Тўртинчи чорак дастури жуда тиғиз. Шу уч ой ичида 1869 километр сув қувурларини ва 1085 километр газ тармоқларини фойдаланишга топшириш зарур. Президент фармонида кўзда тутилган йиллик топшириқни бажарсак, у бундан аввалги исталган беш йилликда фойдаланишга топширилган объектларга тенг бўлади.

Орол бўйига алоҳида эътибор бериш керак. Қорақалпоғистонда 580 километр ва Хоразм вилоятида 790 километр сув қувурларини ётқизиш керак бўлади.

— Рақамлар ниҳоятда катта, кишида зўр таассурот қолдиради, лекин уларни рўёбга чиқаришнинг аниқ имкониятлари қандай?

— Бу ишларни бажариш учун барча зарур чора-тадбирларни кўряпмиз. Лекин қувурлар ва ускуналар бир меъёрда етказиб берилмаётгани иш суръатига салбий таъсир қилаётганини ҳам айтмасдан ўта олмайман. Афсуски, иттифоқ идораларида Орол бўйини яхши ичимлик сув билан таъминлаш муаммосини етарли даражада тушунмаяптилар. Бунинг натижасида, масалан, «Оролсельхозводопроводстрой» бирлашмасига тўртинчи чоракда қувур фондларининг атиги 60 фоизи ажратилган. Натижада бу ерда тўққиз ой ичида бир йилга режалаштирилган сув қувурларининг учдан бир қисмидан камроғи фойдаланишга топширилган. Хоразм вилоятида ҳам аҳвол шундай.

Келаси йилда қилинадиган ишларнинг ҳам кўлами жуда кенг. Дастурга мувофиқ 4585 километр сув қувурлари қурилиши назарда тутилган, бу ўтган йилга қараганда 3,4 баравар кўп демакдир. Худди ана шу нарса 700 мингдан кўпроқ қишлоқ аҳолисини сув билан таъминлаш имконини беради. Фойдаланишга топшириш режалаштирилган 4100 километр газ тармоқлари орқали эса 110 минг қишлоқ хонадонига «зангори олов» келади.

— Сизларга бу катта ишда муваффақият тилаймиз.

«Қашқадарётранс» бирлашмасига қарашли Нишондаги 132-автотранспорт корхонаси ишчи-хизматчилари белгиланган топшириқларни ошириб бажаришмоқда. Халқ хўжалиги юкларни манзилларга ўз вақтида етказиб берилаяпти. Жами 15 та йўналиш бўйича одамларга хизмат кўрсатилмоқда. Жамоада моҳир ҳайдовчилар кўп. Тошбўри Бўриев — шуларнинг бири. У кўп йилдан бери касбини эъзозлаб келаётир. Айни пайтда «ПАЗ-672» тамғали автобусни бенуқсон бошқариш билан бирга талай ёнилғи-мойлаш материалларини тежашга эришмоқда.

СУРАТДА: пешқадам ҳайдовчи Т. Бўриев.

Ш. СУЛТОНОВ олган сурат.

ҲАМИША ЁДДА

Ҳалок бўлган байналмилал жангчилар учун Куйганёр ноҳия маркази боғида ўрнатилган янги ҳайкал пойида мангу олов ёнди. Ана шу урушда Андижон ноҳиясидан саккиз йигит ҳалок бўлган эди. Ҳозир кўчалар ва клублар, мактаблар ва пионер дружиналари, отрядлар уларнинг номлари билан аталган.

Энди эса ёдгорлик бунёд қилинди... Маҳаллий меъмор Б. Омоновнинг лойиҳасига биноан атиги бир йил ичида ҳашар йўли билан ихтиёрий хайр-эҳсонлар ҳисобидан мемориал ёдгорлик бунёд этилди. Муҳташам темир-бетондан ишланган ёдгорлик юқори қисмига байналмилал жангчи кўкрак нишонининг барельефи туширилган. Ёдгорлик ёйсимон девор ўртасида мангу олов олдига ўрнатилди. Деворга ҳалок бўлганларнинг портретлари ўйиб туширилган.

Ҳамқишлоқлар олиб келган гулдасталар ёдгорлик пойига қўйилди.

К. НИЗОМОВ,
ЎзТАГ мухбири.

ГИЛАМ ЖИЛОСИ

Матбуотнинг гувоҳлик беришича Хоразм вилоятида 80 минг нафар киши ижтимоий ишлаб чиқаришда қатнашмас экан. Ҳали булар ҳисобга олинганлари, холос. Тахминий ҳисоб-китобларга қараганда ишсизлар Шовот районида 8 минг кишини ташкил этади. Баъзилар ишсиз номи остида юрганлар умуман бирор жойда бел оғритиб ишлашни хоҳламайдиганлардир, деб лоф уришади. Аслида шундаймикан?

— Йўқ, ундай эмас, — дейди Чўқли қишлоғилик комсомол аъзоси Нигора Жуманиёзова. — Биз уйда ўтириб зерикиб кетдик, нуқул бола-чақа, уй-рўзғор юмушлари билан ўралашиб қоляпмиз. Қанийди, қишлоғимизда ҳам бирор корхона қурилса, биздек хотин-қизлар ҳам ишга жойлашсалар.

Яқинда Нигорага ўхшаганларнинг орзулари ушалди. Чўқли қишлоғида Ҳазорасп ноҳиясидаги ип-йигирув фабрикасининг гиламчилик цехи вужудга келтирилди. Бу янгиликдан хабар топган қишлоқ қиз-жувонлари Огаҳий номидаги мактабнинг эски биноси томонга оқиб кела бошладилар. Чунки гиламчилик цехи учун ана шу имορат берилган эди. Шу қизларнинг ҳаммасини ҳам ишга қабул қилишнинг имконияти топилса эди. Дастлаб оилавий шароитига, мутахассислигига қараб корхонага танлаб олишга тўғри келди. Ҳозирча цехга фақат 32 киши ишга жойлаштирилди. Бу тадбир қишлоқда ишсизликни тугатиш борасида ташланган дастлабки хайрли қадам бўлди.

Гиламчилик цехига шу қишлоқнинг тадбиркор йигитларидан бири — Жуманиёз Каримов бош қилиб тайинланди. Жуманиёз билан суҳбатлашсангиз у ўзи яхшироқ ишга жойлашганидан эмас, балки қишлоқда ажойиб саноат корхонаси бунёд бўлгани, ёшлар иш топишганидан боши осмонда эканлигини билиб олиш қийин эмас.

Дарвоқе, қишлоқда меҳнат қилмаётган ёки иш топа олмаётган ёшлар кўпми? Мен шу савол билан Чўқли қишлоқ Совети ходимаси Дурдипошша Қаландаровага мурожаат қилдим.

— Қишлоқдаги 150 киши ҳеч қаерда ишламайди, — дейди у. —Шуларнинг 112 нафарини хотин-қизлар ташкил этади. Қишлоғимизда гилам тўқиш цехи очилгани жуда хайрли иш бўлди.

Қизлар-ку ишга жойлашди, аммо улар гилам тўқишдек мураккаб вазифанинг уддасидан чиқа олармиканлар?

— Албатта, гилам тўқиш — санъат. Шунинг учун ҳам биз аввало шу соҳадан хабари бўлган қиз-жувонларни ишга жалб қилдик, — дейди Жуманиёз Каримов. — Қишлоқнинг 12 нафар қизини эса Ҳазораспга, гилам тўқиш сирларини ўрганиб келишга жўнатдик. Улар ишни ўзлаштириб қайтгач, цехга бошқа қизларни ҳам оламиз. Ҳунар ўрганиб келганлар уларга устозлик қилишади.

Тўқувчилик устахонасида бошқа устозларни ҳам учратдик. Зулайҳо опа Қутимова ён ва жон қўшни бўлган Туркманистон Совет Социалистик Жумҳуриятида истиқомат қилади. У Тошҳовуз гиламчилик фабрикасининг Илонлидаги бўлимида 32 йил тўқувчилик қилди. З. Қутимова тарбиялаган юздан ортиқ шогирдлар ҳозирги кунда туркман гиламларининг довруғини жаҳонга ёймоқдалар. «Правда» жамоа хўжалиги раҳбариятининг илтимосига биноан Зулайҳо опа қишлоқ қизларига ҳунар ўргатиш учун Шовотга келди. Ҳозир унинг 13 нафар шогирди бор. Мураббий улар уқувли ва тиришқоқ қизлар чиққанидан хурсанд. Норхонгул Дўстжонова, Рая Эржонова, Малика Раҳимова каби шогирдлар ўн-ўн беш кун ичидаёқ ишни устози қўлидан олдилар. Бу қизлар айни кунларда бежиримлиги ва мустаҳкамлиги билан шуҳрат қозонган туркман гиламининг биринчи нусхасини қўлдан чиқариш арафасидалар.

Дилором Отамуродова эса Шовотдаги гиламчилик устахонасида ўн икки йилдан бери ишлаб келаяпти. Хўжалик раҳбарияти уни ҳам илтимос билан чақириб олди. Дилором опанинг йигирма нафар шогирди бор. Қизлар тўқиётган гиламнинг нафис гулларига қараб туриб ҳавасингиз келади.

Қишлоқнинг ўзидан ҳам гилам тўқишни биладиганлар топилиб қолди. Гулзода Зарипова, Гулнора Раматовалар устахона ташкил этилган дастлабки кунданоқ ёшларга устозлик қила бошладилар. Нигора Жуманиёзова, Муяссар Рўзиматова, Сайёра Абдуллаевалар ҳозирданоқ мустақил равишда ишлай бошлашди. Тўқиш дастгоҳларини қуриб беришда қишлоқнинг моҳир йўнувчи устаси Комил ака Ҳайитов бош-қош бўлмоқда.

Биз «Правда» жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси Юсуфбой Саъдуллаевни ҳам шу устахонада учратдик. Раиснинг кайфияти чоғ. Ахир қишлоқда шундай яхши корхона ишга тушади-ю, у хурсанд бўлмайдими?

— Бу кўриб турганингиз ҳали ишнинг бошланиши холос, — дейди у. — Бинонинг иккинчи бўлагини ҳам тайёрлаб бердик. Янги йилдан бошлаб бу устахонада 200 нафар хотин-қиз ишлай бошлайди. Тайёрланган гиламларни шу ернинг ўзида сотувга чиқариш режасини тузаяпмиз. Қувончлиси шундаки, одамлар иш билан таъминланса, жамиятга ҳам, оиласига ҳам ёрдами тегади.

Унинг сўзларидан шундай хулоса чиқариш мумкин: демак ишсизлик муаммосини ҳал қилса бўлади. Бунинг учун эса тадбиркорлик, ташаббускорлик бўлса кифоя. Раиси деярли ҳар куни ана шу янги очилган гиламчилик устахонасида учратиш мумкин. Бинога иситиш ускуналарини ўрнатиш, янгидан дастгоҳлар ясаш ташвишлари унинг оромини олиб қўйган. Устахона янаги йилдан тўлиқ ишлай бошлагач, тўқувчи қизлар ҳар ойда 60 тадан, йилига эса 600-700 тадан бежирим гилам тайёрлаб беришни ваъда қилишаяпти. Бундай маҳсулотга бўлган талаб ва эҳтиёж эса катта. Жамоа хўжалигида одамларни иш билан таъминлашни яхшилаш мақсадида бошқа ёрдамчи тармоқ шохобчаларини юзага келтириш режалари ҳам тузилмоқда.

Қ. БОҚИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг жамоатчи мухбири.

«Қишлоқ ҳақиқати» бонг уради

ЭСКИ ҲАММОМ, ЭСКИ ТОС

Эътироф этиш керак: ҳозирги кунда мамлакатимизда табиатга муносабат кўнгилдагидек эмас. Жумҳуриятимиз ва вилоятимизда ҳам аҳвол ана шундай. КПСС Марказий Қўмитаси ва ССЖИ Вазирлар Кенгаши «Мамлакатда табиатни муҳофаза қилиш ишларини қайта қуриш тўғрисида» (1988 йил, 7 январь) қарор қабул қилгани бежиз эмас. Шундан кейин Ўзбекистон ССЖ Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси, унинг таркибида эса битта мухтор жумҳурият ва ўн битта вилоят, шунингдек Тошкент шаҳар бўлимлари ташкил этилди.

Пойтахт вилояти табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси экологик ҳолат фожиали бўлиб қолган корхоналар, ташкилотлар, муассасаларда аҳволни яхшилаш чораларини кўрмоқда. Аммо иш оғир кечмоқда.

Масалан, Тошкент шаҳрини олайлик. У ҳавога зарарли чиқиндилар чиқариш бўйича иттифоқда 19, атроф муҳитини ифлослантиришда эса 4—5-ўринларни эгаллайди.

Олмалиқ, Ангрен, Чирчиқ, Бекобод, Оҳангарон, Янгийўл шаҳарлари ҳавоси ҳам булғанаётганлиги ҳаммани ташвишга солмоқда. Бу жойларда чиқиндилар чиқариш белгиланган миқдордан 2—5 марта ошиб кетмоқда. Олмалиқ кон-металлургия, Чирчиқ ўтга чидамли ва қийин эрийдиган металлар комбинатлари, Чирчиқ «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Оҳангарон ва Бекобод цемент комбинатлари, Янги Ангрен ГРЭСи, Бекободдаги Ўзбекистон металлургия заводида ҳам аҳвол яхши эмас. Сабаби — улардаги чанг ва газларни ютувчи қурилмалар эскириб кетган. Ажабланарлиси шундаки, ушбу корхоналарнинг раҳбарлари табиатни муҳофаза қилиш бўйича тарғибот ишларига етарли эътибор бермаётирлар. Ишлаб чиқаришга камчиқиндили ва чиқиндиларсиз технологияни жорий этмаяптилар. Масалан, Олмалиқ кон-металлургия комбинатида 1968 йилда мис қотишмаларини қайта ишлаш технологияси жорий этилгач, ҳавога олтингугурт газларининг чиқиш миқдори кескин камайди. Бунинг эвазига йилига қўшимча 360 минг тонна олтингугурт кислотасини ишлаб чиқариш имконияти туғилди. Бу тажрибани давом эттириб, мосламанинг иккинчи навбатини қуриш зарур эди. Аммо бу усул четда қолиб, осон йўл танланди. Чет элдан СК-23 маркали қимматбаҳо қурилма сотиб олиниб, келтирилган олтингугуртдан ёндирилган ҳолда кислота ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Натижада иккинчи навбат қурилиши 20 йилга чўзилиб кетди. Ҳар йили 150—200 минг тонна олтингугурт гази ҳеч қандай тозаланмасдан ҳавога чиқарилмоқда. Бу эса Олмалиқ муҳитини аянчли аҳволга келтирди.

Тошкент вилоятида сувдан фойдаланиш йилига 7 миллиард кубметрни ташкил этади. Чирчиқ «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси уни энг кўп булғаётган корхона ҳисобланади, яъни йилига 230 миллион кубметр ифлосланган сувни Чирчиқ дарёсига ташлайди. Бу вилоят саноат корхоналари чиқараётган сув миқдорининг 76 фоизини ташкил этади.

Чирчиқ, Сирдарё, Угам, Ангреннинг бугунги аҳволи ниҳоятда ачинарлидир. Улардаги сув кун сайин ифлосланиб, тирик мавжудотлар қирилмоқда.

Янгийўлдаги биохимия заводида тозалаш қурилмалари мукаммал ишланмаганлиги натижасида Салорга йилига 5 миллион кубметр чиқинди ташланмоқда. Бекободдаги Ўзбекистон металлургия заводида сувни қайта ишлаш қурилмалари ишламаса-да, мартен ва прокат цехларидан чиққан 9 миллион кубметр сув ермой маҳсулотлари билан ифлосланганлигича Сирдарёга оқизилмоқда.

Вилоятда ўнта каноп заводи, чорвачилик фермалари, паррандачилик фабрикалари, сув манбаларини ифлослантириш, таркибини бузишда асосий сабабчи бўлмоқдалар. Бунинг оқибатида касалликлар тарқалмоқда.

Юқорида номлари қайд этилган корхоналарда қатор йиллардан бери оқаваларни тозалаш ва қишлоқ хўжалигида фойдаланиш масаласи ҳал этилмаётир. Юзага келган аҳвол биологик усулда тозалашнинг илмий асосларига таяниб иш кўришни тақозо этади.

Айрим аҳоли яшайдиган пунктларда тозалаш иншоотлари ва чиқинди-ахлатлар оқизиладиган қувурларнинг йўқлиги сув ҳавзаларининг ифлосланишига сабаб бўлмоқда. Пискент, Бўка, Келес, Оққўрғон, Тўйтепа шундай шаҳарлар жумласига киради.

Вилоятнинг деярли барча ерларида чиқинди ва ахлатлар йўллар бўйига, сув ҳавзалари атрофига ташланиб, ёндириб юборилмоқда. Бу эса ер, сув манбаларини, атроф муҳитининг ифлосланишига сабаб бўлмоқда.

Шуни унутмаслик кераккки, чиқиндилар, айниқса пластмасса қолдиқлари ёндирилганда ўзидан ўта заҳарли моддалар чиқариб, ҳавони заҳарлайди, бу инсон саломатлиги учун хавфлидир.

Чирчиқ «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси заҳарли чиқиндилар омборини Паркент районининг «Ленинград» жамоа хўжалиги ҳудудида жойлаштирганлигини қандай изоҳлаш мумкин? У аҳоли яшайдиган қўрғонга жуда яқин. Устига устак Ўзбекистон ССЖ Фанлар академияси ядро физикаси институти ҳам ишлаб чиқариш чиқиндиларини шу ерга келтириб кўммоқда.

Мабодо табиий офат — зилзила рўй бериб ёки сел келса, қандай фожиа содир бўлишини бир тасаввур қилинг. Ваҳоланки, жумҳурият ҳукуматининг қарорига кўра Бўстонлиқ, Паркент ва Оҳангарон районларининг бир қисмида миллий боғ барпо этилди. Шундай экан, юқорида номи тилга олинган корхоналарнинг раҳбарлари чиқинди омборларини бошқа жойга кўчириш масаласини зудлик билан ҳал қилишлари лозим.

Кимёвий дорилар, маданий ўғитлардан фойдаланиш аҳволи ҳам катта ташвиш туғдирмоқда. Чунки улар сақланаётган 525 та омбордан фақат 92 таси замонавий услубда қурилган, 218 таси амаллаб жойлаштирилган, 215 таси эса омонат бостирмалардан иборат.

Кўриниб турибдики, вилоятда экологик вазият ғоят аянчли аҳволда. Тошкент вилояти табиатни муҳофаза қилиш қўмитасида кейинги пайтларда бу борада қатор ишлар қилинди. Ҳаво тозалиги жорий йилнинг ўтган тўққиз ойи мобайнида саноат, қурилиш ва транспорт корхоналарида 620 марта текширишдан ўтказилди. Унинг натижаларига кўра шаҳар, район ижроия қўмиталарининг маъмурий комиссияларига маълумотлар юборилиб, 268 масъул ходимга жарима солинди. 63 та ташкилот раҳбарига мукофотдан маҳрум этиш ҳақида маълумотномалар юборилди. Алоҳида участкалар, агрегатлар, цехлар иш фаолияти тўхтатиб қўйилди.

Қўмита жорий йилнинг ўтган 9 ойи мобайнида санитария ва эпидемиологик станцияси ҳамда давлат автомобиль инспекцияси билан ҳамкорликда бир неча бор «Тоза ҳаво» тадбирини ўтказди. Кўпгина автокорхоналар, учта техник хизмат кўрсатиш станцияси текширилди. Кичик дарёларда сувдан фойдаланиш қонуни бузилаётганлиги ҳақида огоҳлантиришлар берилди. Ер манбаларини муҳофаза этиш юзасидан ҳам қатор тадбирлар амалга оширилди.

Хулоса қилиб айтганда, ҳар биримиз табиатга онгли муносабатда бўлишимиз лозим. Айниқса ёшларга бу борада мукаммал тушунчалар беришда таълим-тарбия муассасаларининг хизмати катта. Синфдан ташқари тарбиявий ишларда ёш табиатшунослар тўгаракларига эътибор кучайтирилса, ўқувчиларда табиатга муҳаббат уйғота олган бўламиз.

Т. ЭРГАШЕВ,
Тошкент вилояти табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитасининг раиси.

ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ПРОКУРАТУРАСИДА

Жумҳурият прокуратурасида ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва назорат идораларининг вазирликлар, идоралар, йирик ишлаб чиқариш ва савдо бирлашмалари вакиллари иштирокида мувофиқлаштирувчи кенгаши ўтказилди. Иқтисодиёт ва экология соҳасида қонунчиликни мустаҳкамлаш, хўжасизликка, ўғирликка, давлат интизомини ва табиатни муҳофаза этиш қонунларини бузишга қарши курашни кучайтириш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

Кенгашда таъкидлаб ўтилганидек бундай салбий ҳодисалар ҳозир жумҳурият халқ хўжалигида, энг аввало Қишлоқ хўжалик давлат-кооператив комитети, Ўзбекбирлашув, давлат савдоси системаларида, қурилиш соҳаси ташкилотларида жуда кенг тарқалган. Шу йилнинг биринчи ярмидагина, мисол учун олганда қишлоқ хўжалиги ва қайта ишловчи саноатда олти миллион сўмликдан кўпроқ, матлубот кооперацияси системасида тўрт миллион сўмлик маҳсулот ўғирланганлиги ва нобуд бўлганлиги, камомад содир бўлганлиги аниқланган. Бошқа тармоқларда ҳам миллионлаб сўм зарар етказилган.

Бундай салбий ҳодисаларга ҳозир — жумҳурият бозор муносабатларига ўтаётган даврда айниқса тоқат қилиб бўлмайди, деб таъкидлашди нотиқлар, чунки бундай салбий ҳодисалар қўшимча қийинчиликларни, иқтисодиётда жиддий номутаносибликни вужудга келтиради, тақчилликнинг кучайишига, истеъмол талабларининг қондирилмаслигига, пулнинг қадрсизланиши жараёнлари, жиноятчилик кучайишига кўмаклашади, амалга оширила бошланган ижтимоий дастурларга ҳалақит беради. Табиатни муҳофаза қилиш қонунларини бузиш, жумҳуриятда деярли ҳамма жойда тобора кўпроқ юз бераётган экология талабларини менсимаслик эса иқтисодий зарардан ташқари одамларнинг саломатлигига, ҳаётига жиддий хавф туғдиради.

Шу муносабат билан кенгаш қатнашчилари жумҳурият халқ хўжалиги тармоқларида тартиб ўрнатиш, қонунийликни оғишмай таъминлаш, бу ишга собитқадам, изчил ва ҳужумкор тус бериш юзасидан ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ва назорат-тафтиш хизматлари ҳаракатларини тағин ҳам пухтароқ мувофиқлаштириш ўткир зарурат бўлиб қолганлигига эътиборни қаратдилар. Ҳисобга олиш ва ҳисоботни, идоралар ички назоратини ташкил этишни қатъиян яхшилаш ва сифат жиҳатдан қайта қуриш лозим. Назорат қилувчи ва ҳуқуқни муҳофаза этиш идоралари бошбошдоқликнинг олдини олишга ҳаракат қилмаётирлар, ғайриқонуний хатти-ҳаракатларга фаол қаршилик кўрсатмаяптилар, бунинг ўрнига кўпинча хўжасизлик фактларини, қонунчиликнинг бузилишини фақат қайд этмоқдаларки, бунга тоқат қилиб бўлмайди.

Идоралараро мувофиқлаштириш кенгаши муҳокама қилинган масала юзасидан тегишли тавсиялар қабул қилди.

Кенгашда Ўзбекистон ССЖ Президентининг маслаҳатчиси Д. Д. Берков нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

КАМ ДАРОМАДЛИ ОИЛАГА НАФАҚА

Матбуотда илгари хабар қилинганидек, ССЖИ Олий Кенгаши ва Вазирлар Кенгаши «Бозор иқтисодиётига ўтиш муносабати билан болали оилаларни ижтимоий муҳофаза қилиш юзасидан қўшимча тадбирлар тўғрисида» қарор қабул қилган эди. Бундан ташқари кейинги пайтларда Ўзбекистон ССЖ Президенти И. А. Каримов кўп болали оилаларга, уруш ветеранларига ва кам таъминланган оилаларга қўшимча имтиёзлар берувчи бир қанча фармонлар чиқарди. ЎзТАГ мухбири Ўзбекистон ССЖ ижтимоий таъминот вазири С. А. ХЎЖАЕВАдан мазкур қарорлар қандай амалга оширилишини тушунтириб беришни илтимос қилди.

— Иттифоқ ҳукумати қабул қилган қарорлар, жумҳурият Президентининг фармонлари аввало аҳолининг моддий жиҳатдан яхши таъминланмаган қисмига ижтимоий кафолатлар бериш учун хизмат қилади. Шу йилнинг биринчи декабридан бошлаб фарзанд кўрган ҳар бир оила энг кам иш ҳақидан уч баравар кўп миқдорда — 210 сўмлик бир марта тўланадиган нафақа олади (бунда оиланинг даромади аҳамиятга эга эмас). Шу кундан бошлаб бир ярим ёшдан олти ёшгача бўлган болаларнинг ҳар бири учун ҳар ойда энг кам иш ҳақининг 50 фоизи миқдорида, яъни 35 сўмдан нафақа тўлаш кўзда тутилмоқда. Тўғри, бунда оиланинг ҳар бир аъзосига тўғри келадиган ўртача даромад 140 сўмдан ошмаслиги лозим.

— **Илтимос, шу нафақаларни олиш учун қандай ҳужжатлар билан қаерга мурожаат қилиш кераклигини тушунтириб берсангиз?**

— Бир марта ёки ҳар ойда тўланадиган нафақани олиш учун онанинг иш (ўқиш) жойига, агар у ҳеч қаерда ишламаса ва ўқимаса, унда отасининг иш ёки ўқиш жойига мурожаат қилиш керак. Агар ота ҳам, она ҳам ҳеч қаерда ишламаса ва ўқимаса, нафақани оила яшайдиган жойдаги ижтимоий таъминот идораси тайинлайди ва тўлайди. Нафақаларни олиш учун қуйидаги ҳужжатлар: бола туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома, оила неча кишидан иборатлиги, оиладан алоҳида яшовчи болалар тўғрисидаги, оиланинг ўтган йилдаги даромади унинг ҳар бир аъзосига қанчадан тўғри келганлиги ҳақидаги маълумотномалар тақдим этилиши керак. Дарвоқе, бу йил оиланинг 1990 йил 11 ойида олган умумий даромади кўрсатилган ҳужжатларни тақдим этишга рухсат берилади.

Янги йилдан бошлаб бола бир ярим ёшга етгунча уни парваришлаш учун тўланадиган нафақа жорий этилади. Ишламайдиган оналарга 35 сўмдан берилади, ишлайдиганлар учун эса давлат нафақасининг миқдори 70 сўмгача оширилади.

Шу йилнинг биринчи декабридан бошлаб ёлғиз оналарга ҳар бир бола учун улар 16 ёшга етгунча тўланадиган нафақа, стипендия олмай ўқийдиган оналарга эса фарзандлари 18 ёшга етгунча тўланадиган нафақа 35 сўмгача оширилади.

Ажрашган ва алимент олмайдиган ёки 20 сўмдан кам алимент оладиган эркаклар ва аёлларга, шунингдек алимент тўлашдан бўйин товлаганлик муносабати билан суд қарорига биноан ички ишлар бўлимлари қидираётган ота-оналарнинг балоғат ёшига етмаган фарзандларига 20 сўмдан 35 сўмгача нафақа тайинланади.

Отаси ёки онаси вафот этган тақдирда, агар улар зарур меҳнат стажига эга бўлсалар, фарзандлари нафақа олиш ҳуқуқига эга бўладилар. Меҳнат стажи бўлмаса, амалдаги қонунга биноан, болаларнинг ҳар бири учун боқувчисини йўқотганлиги муносабати билан камида 35 сўмлик ижтимоий нафақа тайинланади.

— **Сиз нафақаларнинг янги турлари тўғрисида гапириб бердингиз, пенсия таъминотида қандай ўзгаришлар кўзда тутилган?**

— Пенсионерларнинг айрим тоифалари учун пенсия таъминоти тўғрисидаги янги қонун кучга киритилган. Жумладан, 1 октябрдан бошлаб Улуғ Ватан уруши ногиронлари ва иштирокчиларининг, шунингдек ҳалок бўлган ҳарбий хизматчилар оилаларининг пенсиялари миқдори оширилди. Янги йилдан бошлаб ногирон болали (I ва II гуруҳ ногирони бўлиб туғилган болали) оналарга улар 50 ёшга тўлган вақтдан бошлаб пенсия берилади ва болани парваришлаш учун кетган вақт меҳнат стажига қўшилади.

Кўпгина қаҳрамон оналар бола боқиш билан банд бўлганликлари туфайли меҳнат стажига эга бўлишолмаган. 1991 йил 1 январдан бошлаб улар 70 сўмлик қарилик пенсияси олиш ҳуқуқига эга бўладилар.

Умуман меҳнат стажига эга бўлмаган қариялар ҳам нафақа олишади. Келаси йилдан бошлаб янги қонунга биноан уларга ижтимоий пенсия бериш кўзда тутилган. Ногиронлар, шу жумладан ногирон бўлиб туғилганлар, шунингдек 65 ёшга етган эркаклар ва 60 ёшга етган аёллар, боқувчисидан айрилган болалар ана шундай пенсияни олиш ҳуқуқига эга бўладилар.

Жумҳуриятимиз Президентининг фармонлари туфайли шу йилнинг ўзидаёқ бир миллионга яқин қария, ногирон ва кўп болали оила ўз моддий аҳволини яхшилаб олди. Масалан, кўп болали оналарга тўланадиган нафақа икки баравар ошди. Илгари бу нафақа 1944 йилда қабул қилинган фармон асосида тўланарди. Жумҳурият маблағи ҳисобидан тўлиқ бўлмаган меҳнат стажига эга бўлган кишиларга тўланадиган пенсиялар 17 сўм 50 тийиндан 60 сўмгача оширилди. Ёлғиз қарияларга бериладиган нафақа миқдори ошди, ҳалок бўлган жангчиларнинг оилаларига тўланадиган пенсия 20 сўм кўпайтирилди.

Паррандачилик муаммолари

БАҲОНАГА ЎРИН ЙЎҚ

Яқин-яқингача пештоқида «Парранда» деб ёзилган дўконларда тухумни бемалол харид қилиш мумкин эди. Ҳозир эса уни аҳён-аҳёнда учратаяпмиз. Пештахталарда товуқ гўшти, бошқа паррандачилик маҳсулотлари кўринмай қолди. Буларнинг ҳаммаси қандайдир кутилмаганда, тўсатдан рўй берди. Айни пайтда «Узптицепром» жумҳурият ишлаб чиқариш бирлашмасининг мутлақ кўпчилик хўжаликларида иш аввалги суръатларда олиб борилмоқда, ишлаб чиқариш ҳажмлари пасайгани йўқ. Замонавий саноат негизида иш юритилаётган тармоқнинг аҳволи танглиги тўғрисида гапириш эса асоссиздир. Ҳолбуки, шундай гап-сўзлар қулоққа чалинмоқда. Чамаси бундай кишилар ишда муаммолар тобора кўпаяётганидан чўчишаётган кўринади. Бу нотўғри албатта, чунки муаммолар вақти келиб ҳал этилади.

Хўш, маҳсулотлар камайганлигининг боиси нимада? Уни қандай қилиб тўлдириш мумкин?

Ана шу саволга жавоб топиш мақсадида бир қанча паррандачилик хўжаликларининг раҳбарлари ва мутахассислари, жумладан улар ўртасида яхши ҳурмат қозонган Нукус бройлер фабрикаси директори К. Пренов билан суҳбатлашдик.

— Аввало шуни айтиш керакки, бизнинг корхонамиз мисол учун Тошкент вилояти фабрикаларидаги сингари тез-тез ва узоқ вақт орқага тортаётгани йўқ, — деди К. Пренов. — Давлат савдоси ва маҳаллий ҳокимият вакиллари уларнинг раҳбарларидан жумҳурият пойтахти аҳолисининг тобора ўсиб бораётган эҳтиёжларини қондиришни талаб қилмоқдалар. Бир қарашда бунда ҳеч қандай ғайритабиийлик йўқдек туюлади. Қолаверса, қўйилаётган вазифаларнинг аксарияти ҳал этилмоқда. Айтишларича, айрим кунлари Тошкентга сотиш учун бир ярим миллион дона тухум етказиб берилмоқда. Бу бир неча ой аввалги миқдордагидан тахминан 30 фоиз кўп. Аммо қизиғи шундаки, келтирилаётган маҳсулот ҳажми кескин ошганлиги ҳозирча талабни қондирмаётир. Товуқ гўшти илгари ҳам кам эди, эндиликда топиш янада қийинлашди.

Одатда бундай ҳолларда кўпинча паррандабоқарларни ўз мажбуриятларини бажаришмаяпти, дея айблашга шошилишади. Бошқалар бунинг сабабини шаҳарликларнинг иштаҳаси очилганлигида, улар гўшт ва тухумни тобора кўп сотиб олишаётганида деб билмоқдалар. Маҳсулот савдоси ва тақчиллиги ўртасида мантиқий боғлиқлик йўқ демоқчи эмасмиз. Бироқ булар ҳаммаси дастлабки сабаб бўлиб туюлади. Кўпчилик бежиз таъкидламаётир: маҳсулотлар келиши камайди, пештахталарда бошқа хил озиқ-овқат моллари сурункали камайиши кузатилмоқда. Айниқса, гўшт, колбаса йўқ ҳисоби, уларнинг нархи жуда қиммат. Шу боисдан паррандачилик маҳсулотларига талаб кескин ортиб, уни қондириш қийинлашаяпти.

Хулоса шуки, аҳволни яхшилаш учун фақат товуқ гўшти ва тухумга кўз тикмасдан озиқ-овқат муаммосини умумий ҳал қилишга киришиш лозим. Давлат савдоси марказий ва маҳаллий ҳокимиятлар вакилларининг паррандачилик хўжаликларидан ҳадеб сўрайверишлари тўғри эмас. Чунки фабрикаларда ишлаб чиқаришни кескин ошириш — иложи бўлмаган ишни талаб қилишдир. Бунинг ўрнига уларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, паррандабоқарлар учун шароитни яхшилаш керак.

Тўғри, баъзи корхоналарда маҳсулдорлик пасайганлиги, жўжаларнинг кунлик эт қўшиши камайганлиги каби ҳоллар кузатилмоқда. Шубҳасиз, бунда тармоқ ходимларининг айби бор. Айни пайтда шу нарсани ҳам таъкидлаш керак: маҳсулдорлик асосан тўлақонли озуқа етишмаслиги туфайли камаймоқда. Давлат мазкур соҳага тобора кам, мавжуд талабнинг 70—75 фоизи миқдорида омихта ем ажратмоқда. Устига устак озуқа таркибидаги оқсил моддалари етарли эмас. Бу товуқларнинг унумдорлигига, жўжаларнинг кунлик юқори семиришига, уларни тўлиқ сақлаб қолишга ёмон таъсир кўрсатмоқда. Нукус бройлер фабрикасида сўйиладиган ҳар бир товуқнинг оғирлигини камида 1,5 килограммга (бултурги даражага) етказиш кўзда тутилган. Ҳозирча бу кўрсаткич 1,4 килограммдан ошмаётир.

Тармоқ ходимлари бундай шароитда қийинчиликдан қутулишнинг бирдан-бир йўли паррандалар сонини кўпайтириш деб билмоқдалар. Бунда қимматли озуқа ортиқча сарфланмаслиги керак. Нукусдаги корхонада биринчи ярим йилликда омихта ем белгилангандан зиёд ишлатилди. Бунинг учун фабрика раҳбарлари, хусусан бош зоотехник Ф. Бозоров «Узптицепром»да тегишли жазо олдилар.

— Нима ҳам дердик, бизни тўғри танқид қилишди, — деб тан олади Ф. Бозоров. У 20 йилдан бери шу соҳада ишламоқда. — Жумҳурият ишлаб чиқариш бирлашмаси бунинг учун Тахиатош нон маҳсулотлари комбинатини ҳеч қачон айбламайди. Бир-икки йил илгари ушбу корхонани ўзимизнинг ишончли шеригимиз деб билардик. У фабрикамизни турли ёшдаги товуқ ва жўжалар учун сифатли омихта ем билан мунтазам таъминлаб турди. Афсуски, ҳозир бундай эмас. Комбинатдан келтирилаётган озуқани қайта ишлашга, унинг таркибига турли қўшимчалар қўшишга тўғри келаяпти.

Гарчи жумҳурият пойтахтидаги каби бўлмаса-да, Қорақалпоғистонда ҳам товуқ гўшти ва тухум тақчиллигини сезиш мумкин. Жорий йилнинг ўн ойи мобайнида Нукус фабрикаси кўзда тутилган миқдорда — 2,5 минг тонна парҳез гўшт етиштирди. Ҳар центнер маҳсулот тайёрлашга сарф-харажат мўлжалдагига нисбатан камайди. Йил якунида 3 миллион 600 минг сўм, режадан ташқари 10 минг сўм фойда олиш кутилмоқда. Корхонада тўла хўжалик ҳисоби ва ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш асосида иш юритилаётгани ишлаб чиқариш ва иқтисодий ютуқларни кўпайтирмоқда.

Эришилган натижалар билан қаноатланиш керакми?

— Йўқ, албатта, — дейди К. Пренов. — Фабрикамиз ишлаб чиқариш кўрсаткичлари бўйича 1988—1989 йиллардаги (бу давр гўшт етиштиришга ихтисослашган қолоқ хўжалик тарихида бурилиш йиллари ҳисобланади) даражадан зўрға ошди. Бугунги асосий вазифа маҳсулот ҳажмини ва турларини кўпайтириш учун ҳамма имкониятдан тўлиқ фойдаланишдан иборат.

Корхона раҳбарлари, бутун жамоаси яқин келажакдаги режаларни белгилар экан, бу ерда наслчилик базаси бўлиши керак деб ҳисоблашади. Бир неча йилдирки, тухум Каттақўрғон паррандачилик-наслчилик репродукторидан келтирилмоқда. Унинг ҳар донаси ўртача 31 тийиндан тушмоқда. Фабрика бу муаммони ҳал қилиш мақсадида анча илгари шундай репродуктор қуришни кўзлаганди, лекин бу амалга ошмади.

1991—1992 йилларда бу ерда ижобий ўзгариш бўлиши, меҳнат ютуқлари кўпайиши кутилмоқда. «Узптицепром» қабул қилган қарорда мазкур фабрикада жаҳон маромларидан қолишмайдиган товуқ гўшти колбасалари ва консервалари тайёрлайдиган цех қурилиши кўзда тутилган. Унга Голландиянинг «Мейн» фирмаси ускуналари ўрнатилади. Жумҳурият ишлаб чиқариш бирлашмаси ушбу хорижий ташкилот билан ўзаро мустаҳкам алоқалар ўрнатган. Чет эл фирмасининг жиҳозлари Ўзбекистондаги бир қанча паррандачилик корхоналари кушхоналарида синовдан яхши ўтди. Энди навбат Нукус фабрикаси кушхонасига келган. «Мейн» фирмаси вакиллари бу ерда бўлиб, мутахассислар билан барча масалалар юзасидан гаплашиб олдилар. Келгуси йилдан бошлаб режадан ортиқча тайёрланган маҳсулотни корхона келишилган нархларда сотади. Уни ҳатто чет мамлакатларга ҳам жўнатиши мумкин. Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, 1991 йилда камида 300 тонна маҳсулот шу йўл билан сотилади.

Кўриниб турибдики, Нукус бройлер фабрикаси ишчи-хизматчилари юз берган тақчилликни бартараф этиш мақсадида янги манбаларни изламоқдалар, қўшимча имкониятлар ишга солинаяпти.

И. АХМЕТОВ.

Йўл ҳаракати

ФАЛОКАТ ОЁҚ ОСТИДАМИ?

Кўча тасодифларга тўла, фалокат оёқ остида, деган ибораларга ўрганиб қолганмиз. Аслида ҳам шундайми? Бизнингча, ҳар нарсанинг асл сабабчиси бор. Дейлик сиз катта кўчани кесиб ўтишингиз лозим. Бепарволик оқибатида ёки хаёл оғушида ҳаракат қоидасини буздингизми, албатта кор-ҳол рўй беради. Фалокат оёқ остида, деб шунга айтадилар. Ёки ҳайдовчиларни олайлик. Улар орасида машинани яхши созламай бошқарадиганлар ҳам учрайди. Бундай масъулиятсизликнинг оқибати нима билан тугаши аён.

Умуман олганда кейинги йилларда нафақат мамлакатимизда, балки чет элларда ҳам йўл ҳаракати қоидаларининг бузилиши натижасида кўплаб одамлар ҳалок бўлишаяпти. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ташаббуси билан октябрь ойида ҳаракат хавфсизлиги ҳафталиги ўтказилганига сабаб ана шундадир. Ҳафталик нохуш ҳодисаларнинг олдини олишга қаратилган муҳим тадбирлардан бири бўлди.

Жумҳуриятимизда ҳам ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш чоралари кўрилаётган бўлса-да, яхши натижаларга эришилмаяпти. Вилоятлардаги ДАИ ходимлари кўзланган режани фақат ўз кучлари билан амалга ошира олмаяптилар. Қашқадарёда бўлганимизда бунга ишонч ҳосил қилдик.

— Халқимизда кўза кунда синмайди, кунида синади, деган нақл бор, — дейди суҳбатдошимиз, вилоят давлат автомобиль инспекцияси назорат бўлими ходими, милиция катта лейтенанти Х. Туракулов, — Йўл-транспорт ҳаракати хавфсизлигига ҳам тегишли. Негаки белгиланган тартиб-қоидаларга тўла риоя қилмаган, машинанинг техник ҳолатини талаб даражасига етказмаган ҳайдовчи охир-оқибат фалокат содир этиши ҳеч гап эмас. Кўплаб тафсилотларни ўрганиш, одамлар билан суҳбатлашиш ва бевосита рейдларда қатнашиш жараёнида ҳаракат хавфсизлигини таъминлашда ДАИ ходимларининг фаолияти, автокорхоналар, ташкилотлар ва хўжаликлар ўз қарамоғларидаги транспортларнинг техник ҳолати расо бўлишига эришишлари муҳим аҳамият касб этишига ишонч ҳосил қилдик. Сир эмаски, у ёки бу ноҳияда ҳалокатлар содир бўлса, кўпинча айбни ДАИ зиммасига юклаш одат тусига кирган. Ваҳоланки, инспекция ўз вазифасини сидқидил бажарган тақдирда ҳам автобазалардан сархуш ҳайдовчилар йўлга чиқишларига тўсиқ қўйилмаса, механиклар лоқайдлик қилиб, машинанинг соз ҳолда бўлиши учун жон коййитмасалар ёхуд серқатнов йўллар тартибга келтирилмаса, кутилган натижага эришиб бўлмайди. Ходимларимиз назоратни сусайтирмаётганларига қарамасдан йўлларда ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш кўнгилдагидек эмас. Буни қуйидаги мисоллар ҳам кўрсатиб турибди.

Вилоятда жорий йилнинг ўтган даври мобайнида 909 дан зиёд йўл-транспорт ҳодисаси рўй берди. Уларда 190 дан ортиқ киши ҳалок бўлди. 900 га яқин одам жароҳат олди. Бу кўрсаткичлар ўтган йилга таққосланганда деярли 8 фоиз кўп. Яна бир кўнгилсиз томони шундаки, бахтсиз ҳодисаларнинг аксариятига ёшлар дучор бўлишаётир. Масалан, ўтган ойларда 250 га яқин ҳалокат содир бўлиб, 50 га яқин бола ҳаёт билан видолашди. 200 дан ортиғи эса майиб-мажруҳ бўлди. Юқоридаги фалокатларнинг 70 га яқини болалар айби билан рўй берди.

Табиийки, ҳар бир фалокат замирида уни келтириб чиқарган сабаблар ётади. Бу ўринда пиёдалар, айниқса ёшлар йўл ҳаракати қоидаларини билмасликларини таъкидлаш керак. Кўпгина ҳайдовчилар эса ишга масъулиятсизлик билан қарайдилар. Айримлари эса маст ҳолда, йўлга чиқадилар.

Мисолларга мурожаат этайлик. Вилоятда рўй берган йўл-транспорт ҳодисаларининг 550 дан ортиғи шахсий автомобиль эгалари ҳиссасига тўғри келди. Тан олиш керак: уларни назорат қилиш анча мушкул. Лекин давлат ва жамоа хўжаликлари, автокорхоналарнинг ҳайдовчилари текшириб турилиши, тиббий кўрикдан ўтиши керак-ку, ахир. Жорий йилнинг ўтган даврида давлат транспорти ҳайдовчилари томонидан 200 га яқин тўқнашув қайд этилганлигини, қандай изоҳлаш керак? Бундан ташқари ўтган ойлар давомида 2.500 га яқин шахсий автомашина ҳайдовчилари маст ҳолда тўхтатилди.

Жамоа ва шахсий транспорт эгаларининг кўпайиб бориши ҳаракат хавфсизлигини таъминлашда катта қийинчиликлар туғдирмоқда. Яна бир муҳим масала шуки, қоидабузарларга нисбатан кўрилаётган ҳозирги жазо чоралари фойда бермаяпти.

Қисқаси, йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олиш, камайтириш фақат ДАИ ходимларининг вазифасигина эмас. Аввало ҳайдовчилар, автохўжаликларнинг механиклари, муҳандислари ўз вазифаларига сидқидил ёндашишлари лозим. Ана шунда яхши натижаларга эришиб, фалокатларни кескин камайтиришга эришишимиз мумкин.

У. МУҲАМЕДОВ, Ф. ИСАЕВ.

ХОРАЗМ ХАБАРЛАРИ

ЧЕВАРЛАР

Урганч тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси тайёрлаётган маҳсулотлар харидоргир бўлиб қолди. Болалар пальто ва кўйлаклари, аёллар устки кийим-кечаклари Туркманистон ва Қорақалпоғистоннинг шаҳар ва қишлоқларига ҳам юборилмоқда. Улар замонавийлиги ва сифатлилиги билан харидорларга маъқул бўлмоқда. Айниқса, ёстиқ жилдларига талаб катта.

Ютуқлар сири — ишчиларга зарур шарт-шароит яратилганлигидир. Чойхона, магазин, модалар уйи, меҳмонхона ишлаб турибди. Шинамгина дам олиш хоналарида ишчиларнинг бепул овқатланиши ташкил этилган. Бир неча маиший хизмат кўрсатиш нуқталари ишламоқда. Яқинда ҳаммом ва ҳовуз фойдаланишга туширилди. Натижада ишлаб чиқариш унумдорлиги, сифат кўрсаткичлари ошмоқда. Ўн ойлик режа 102 фоиз уддаланди.

ЖАЖЖИЛАРГА СОВҒА

Хива ноҳиясидаги «Хива» жамоа хўжалигида янги боғча 280 нафар болани ўз бағрига олди. Жажжилар масканида уларнинг камол топишлари учун зарур имконият яратилган. Болалар тарбия ўчоғини механизациялашган 255-кўчма колонна қурувчилари бунёд этишди. Муддатидан илгари фойдаланишга топширилган боғчада Б. Рўзматов, С. Нурматов бошлиқ бригадалар азаматлари фидойилик кўрсатишди.

Хўжаликда яна 90 ўринли мактабгача тарбия муассасасини қуриш бошлаб юборилди. Бунёдкорлар уни ҳам тез кунлар ичида ишга топшириш учун ҳаракат қилаяптилар.

ХАЙРЛИ ИШ

Қизил ярим ой жамияти Хоразм вилояти қўмитаси ёлғиз ва ночор ногиронларга моддий ёрдам уюштирмоқда. Ундан ортиқ меҳрга муҳтож қариялар меҳрибон ва ширинсўз ҳамширалар ёрдамида овқатланишмоқда. Бу хайр-эҳсон фонди ҳисобига амалга оширилмоқда.

Барча корхона, ишлаб чиқариш, ўқув муассасалари, жамоа ва давлат хўжаликлари хайр-эҳсон фондига ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар. Унга Урганч спиртсиз ичимликлар ишлаб чиқариш бирлашмаси 2 минг сўм, Урганч шаҳар умумий овқатланиш тресги минг сўм маблағ ўтказди.

Д. БЕКЖОНОВА

Ошкоралик кўзгусида

АДОЛАТ ҚАРОР ТОПГАЙ

Қайта қуриш эндигина беш ёшга кирди. Еттита ўн йиллик олдида бу рақам, албатта, нимжон. Бироқ натижалар, айниқса ошкоралик борасида эришилган ютуқларга эътибор берилса, муайян босқичларга чиқилгани кўринади. Бир сўз билан айтганда, кишиларимиз эрк тушунчасининг эрксизликдан фарқини ажрата бошладилар. Иқтисодиётимиздаги ялпи тақчиллик гарчи юқорилаган бўлса-да чидам, эртанги кунга умид билан қараш туйғулари устиворлик қилмоқда. Бу эса захматкаш халқнинг матонатини белгиловчи асосий мезондир. Бироқ нур борки соя бор, деганларидек ёруғликни ямлаётган қоронғиликка эътибор қилмай илож йўқ. Таҳририятга йўлланган мактубда ана шундай «қоронғилик» ҳақида нола қилинади:

«...Бизнинг Ғузор ноҳиямизга, айниқса Карл Маркс номли жамоа хўжалигига қайта қуриш ва ошкораликнинг етиб келиши, ҳақ жойида қарор топиб, адолатнинг тикланиши оғир кечаётир. Эскича иш услуби кишиларимизни толиқтирди. Лоқайдлик кун сайин илдиз отмоқда. Тартиб-қоидалар қоғозлардагина бор. Ишонмасангиз текшириб кўринг.

1987 йили хўжалик фермасидаги чорва моллари учун айвон қурилди. 90 ўринли болалар боғчаси ҳамда ташландиқ иссиқхона таъмирланди. Тўғри, бу юмушларни қоралаб бўлмайди. Лекин масала бошқа томонда. Ана шу «улкан» қурилишлар эвазига оз эмас, кўп эмас 49.625 сўм сарфланганн кишини ўйга толдиради. Бунинг устига номигагина қурилган иссиқхона ҳамон бирон-бир наф келтирмай ётибди...

О. РАҲМОНОВ, Р. ҒАНИЕВ, Н. МАХАМОВ. (имзо»)

Мактубда тилга олинган далиллар афсуски исботланди. Ғузор район колхозлараро қурилиш советининг муҳандиси Ф. Муҳаммадиев, ноҳия давлат кооператив агросаноат бирлашмаси ҳуқуқшуноси Г. Мардиев, хўжалик қурилиш бригадаси етакчиси Х. Ғаниевлардан ташкил топган гуруҳ бунга гувоҳ бўлдилар.

Аниқланишича, юқорида тилга олинган боғча 1987 йилнинг июнь—август ойларида Гурап Апрасидзе бригадаси томонидан таъмирланган ва ишлаган 8 киши учун 5619 сўм пул тўланган. Бироқ молиявий интизомга риоя қилинмаган. Лойиҳа-смета ҳужжатлари тузилмаган. 31 августда тузилган актга кўра, муассаса учун 925 сўм 10 тийинлик қурилиш материаллари сарф этилган.

Сут-товар фермаси масаласига келсак, унинг учун 8.454 сўм 90 тийинлик қурилиш буюмлари ишлатилган. Айвон ва тўсиқ қурилиши учун 33.082 сўм иш ҳақи тўланган. Қайта текширувда эса бажарилган ишлар кўлами 1.427 сўм 59 тийинни ташкил этиб, ёлланган қурувчиларга 31.555 сўм ортиқча иш ҳақи тўланганн аниқланди.

Иссиқхона қурилиши 1982 йили (собиқ раис Н. Мейлиқулов даврида) **бошланиб унга 37.084 сўм сарфланганн аниқланди. Н. Аралов даврида эса 14.727 сўмлик** иш бажарилиб, 51.811 сўмга кирим қилишган. Бу ерда ҳам жиддий молиявий интизомсизликка йўл қўйилган. Таъмирлаш учун нуқсонлар (акти) қоғози тузилмаган. Ишни қабул қилиб олингани ҳам ҳужжатлаштирилмаган. Бажарилган иш учун 7.001 сўм тўланган бўлса, сифатлилик ва тезкорлик учун 40 фоиз, яъни 2.800 сўм қўшимча ҳақ тўланган. Жами 9.801 сўм сарфланган. Бироқ хўжалик бошқаруви билан қурувчилар ўртасида ҳеч қандай шартнома тузилмагани кишини ўйга толдиради. Иссиқхонанинг бугун ҳам ҳувиллаб ётгани янада тааҗжублидир.

Шикоят хатидан кўчирма:

«...Биз зоотехник М. Бўриевни колхоз мулкини талон-торож этгани учун хўжалик аъзоларининг умумий йиғинида колхоздан ҳайдаган эдик. Н. Аралов хўжалик раҳбарлигини эгаллагач, М. Бўриевни ферма мудирлигига тайинлади. У эски «касал»дан батамом қутилмаган экан. Ферманинг 102 та қорамоли изсиз йўқолди...».

Ноҳия прокурори Р. Орзиқуловнинг айтишича, чиндан ҳам 1987 йил баҳорида хўжаликнинг 102 бош қорамоли йўқолган. Иш вилоят прокурорининг катта терговчиси Р. Қўчқоров қўлида экан. Мана орадан уч йил ўтса ҳамки жиноятчилар аниқланмаган. Из эса кун сайин эскирмоқда. Хўш, **Карл Маркс номли хўжалик аҳлининг мулки бўлган говмишлар топиладими, йўқми? Биз ана шу саволни вилоят** ҳуқуқшуносларига бергимиз келади. Баски, жамиятимиз ҳуқуқий давлат яратиш йўлида куч сарфлаётган экан юқоридаги қонуний саволларнинг жавобсиз қолиши кишиларда ишончсизлик туғдиради, холос.

Шикоят аризасидан кўчирма:

«...1988 йилда хўжалигимиз вилоятда биринчи бўлиб пахта планларини бажардилар. 4 та «Жигули» ва битта «ГАЗ-24» автомашинаси мукофотга берилди. Бироқ уларни тақсимлашда ҳам адолатсизлик бўлди...».

Бу гапда ҳам жон бор. Хўжаликда 40—45 центнердан пахта етиштирганлар бир четда қолиб ўртача кўрсаткичга эришганлар мукофотландилар. Бу ҳақда «Янги ҳаёт» рўзномасида «Мукофот можароси» номли танқидий мақола ҳам эълон қилинди. Ғузор ноҳияси партия қўмитасидагилар эса масалага бир ёқлама ёндашиб қўшимча иккита машина ажратиш билан кифояландилар. «ГАЗ-24» раиснинг ўзига тегди.

Далиллар чиндан ҳам кишини жиддий ўйлантиради. Хўш, бундай нопоклик учун ким жавоб беради? Раиснинг хатти-ҳаракатига юқори органлар қандай муносабат билдирмоқда? Яқинда оз бўлса-да, бу саволга жавоб олингандек бўлди. Район партия комитети бюроси йиғилишида КПСС аъзоси Н. Араловга қаттиқ ҳайфсан берилди. Шунингдек, хўжалик муҳитини яхшиламагани, коммунист раҳбарлар ва мутахассислар фаолиятига **одил баҳо бермагани учун бошланғич партия ташкилотининг котиби Х. Исматовга ҳам ҳайфсан берилди...**

Бироқ юқоридаги нуқсонларга бу чоралар жавоб бўла олармикан? Раиснинг биргина ҳайфсан билан ўз ишига муносабатини ўзгартиришига ким кафиллик беради? Саратон жазирамасида, қаҳратон қишда ҳордим-толдим демай меҳнат қилган, лекин шунга яраша роҳат кўролмаган, қозони зўрға қайнаётган пахтакор нонини кимлар туя қилаяпти?! Нега энди раҳбар сифатсиз бажарилган ишни сифатлию, тез бажарилганга чиқарди? Ёлланма ишчиларга қўшимча пул бериш кимга керак эди? Ўша пул 40 даража иссиқда ғўза суғораётган сувчига ёки механизаторга берилса бўлмасмиди?

Ҳа, чиндан ҳам саволлар кўп. Лекин жавоблар-чи? Биз ана шу сўровни ноҳия раҳбарларигагина эмас, хўжалик номидан иш кўраётган турли бўғиндаги депутатларга, қолаверса, захматкаш жамоага бергимиз келади. Ҳар қандай раҳбарни халқнинг ўзи тайинлашга ва фаолиятини тўғри йўлга солишга ҳақлидир.

Маълумки, бизга болаликдан шундай тарбия беришади: шахсий манфаат ҳеч қачон умумманфаатдан юқори турмаслиги керак. Бас, шундай экан, манфаат курсисини ардоқлаган шахсни тўғри йўлга солиш ҳам фарз, ҳам қарздир.

Ўйлаймизки, мутасадди ташкилотлар масалага одил ёндошиб, хўжалик жамоаси ўртасида муҳитни соғломлаштириш чора-тадбирларини кўрадилар, адолат қарор топади. Шундагина шикоятбозликларга барҳам берилади, одамларда сидқидилдан меҳнат қилишга рағбат уйғонади. Бу бугунги куннинг кечиктириб бўлмас талабидир.

Н. ҒОЗИЕВ,
СССР Журналистлар уюшмасининг аъзоси.

М. АБДУРАҲМОНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

СЎНГГИ СОАТДА

БМТ. БМТ Хавфсизлик Кенгаши ташқи ишлар вазирлари иштирокида ўтказилган мажлисда қабул қилган қарорда Ироқнинг Қувайтдан чиқиб кетиши охирги муддати 1991 йил 15 январь деб белгиланди. Хавфсизлик Кенгашининг 12 аъзоси қарорни ёқлаб овоз берди, Куба билан Яман қарши овоз берди, Хитой бетараф қолди.

Ҳужжатда, жумладан, БМТнинг ҳамма ғайрат-ҳаракатларига қарамай, Ироқ Хавфсизлик Кенгашининг 660-қарорига ва Ироқнинг Қувайтга бостириб кириб, шу мамлакатни ўзига қўшиб олиши муносабати билан шундан кейин қабул қилинган ўнта қарорига мувофиқ унинг зиммасига юклатилган мажбуриятларни бажаришдан бош тортаётганлиги таъкидланади.

Қарорда Ироқ мазкур қарорларни тўла-тўкис бажарсин, деб талаб қилинади. Бунинг учун Хавфсизлик Кенгаши, ҳужжатда таъкидланганидек, «холис ният нишонаси» тарзида яна бир сўнгги имкониятни берди. Башарти Ироқ 15 январгача шундай қилмаса, Хавфсизлик Кенгаши БМТга аъзо бўлган ва Қувайт ҳукумати билан ҳамкорлик қилаётган давлатларга барча қарорлар бажарилишига эришиш ҳамда у ерда халқаро тинчлик ва хавфсизликни тиклаш учун «зарур бўлган ҳамма воситалардан фойдаланиш» ваколатини беради.

●

ВАШИНГТОН. Зарур бўлиб қолган тақдирда АҚШ ССЖИга озиқ-овқат билан ёрдам беришга тайёр, аммо ҳозирча у Москвадан мана шундай ёрдам ҳақида илтимос олгани йўқ, деди АҚШ президентининг матбуот котиби Марлин Фицуотер.

Бироқ Америка президентининг матбуот котиби, АҚШнинг фикрича, ССЖИдаги вазият ҳозирча Совет Иттифоқига озиқ-овқат билан ёрдам бериш қатъий зарурлигини тақозо этаётгани йўқ, деб шаъма қилди. Бинобарин, деди у, «бизда вазиятни шундай деб баҳолаш учун сабаблар йўқ». «Биз ёрдам беришни хоҳлар эдигу, аммо ҳозирча қўлимизда бу масала юзасидан аниқ асос йўқ», — деди у.

●

ВАРШАВА. Гданьскда «Бирдамлик» касаба уюшмаси умумпольша комиссиясининг фавқулодда мажлиси бўлди. Унда Польшадаги ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий аҳвол ёмонлашиб бораётганлиги хусусида қаттиқ ташвиш билдирилди. Польшанинг келажаги учун хавотирлик ошиб бормоқда, дейилади қабул этилган қарорда. Президент сайловининг биринчи давраси натижалари жамоатчиликнинг норозилиги кучайиб бораётганини ва Польшанингислоҳотлар йўли хавф остида турганини кўрсатди. Полякларнинг ҳафсаласи пир бўлиб, лоқайдликка берилдилар.

Мана шундай вазиятда «Бирдамлик» умумпольша комиссияси президент лавозимига Лех Валенса номзодини барча касаба уюшмалари тўла-тўкис ва қатъиян қўллаб-қувватлашини зарур деб ҳисоблайди, дейилади қарорда. Польша олға бориши кераклигини равшан қилиб айтиш зарур. Агар биз ҳозирги пайтда чекинадиган бўлсак, ўзимиз эришган ҳамма натижалардан маҳрум бўламиз.

●

БУЭНОС-АЙРЕС. Аргентина Лотин Америкасида ядро қуролини тақиқлаш тўғрисидаги 1967 йилги «Тлателолко шартномаси»ни яқин вақт ичида тасдиқлайди, деди Аргентина президенти Карлос Менем Буэнос-Айресда сўзлаган нутқида. Аргентина томони куни кеча Бразилия билан атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш ишида ҳамкорлик қилиш тўғрисидаги шартномани имзолаганидан кейин дарҳол «Тлателолко шартномаси»га тўла-тўкис қўшилмоқчи эканини билдирди. Узоқ вақт мобайнида иккала мамлакат турли сабабларга кўра «Тлателолко шартномаси»да баён этилган халқаро назорат тўғрисидаги қоидаларни ядросиз давлатларнинг шу соҳадаги ўз технологиясини яратиш ҳуқуқини «камситиш» деб ҳисоблаб, бу шартноманинг тўла қатнашчиси бўлишдан бош тортиб келар эди.

●

ДЕҲЛИ. Ҳиндистон бош вазири Чандра Шекхар ҳукумат газандаларнинг дўқпўписаларидан чўчимайди, деб айтди. Ҳукуматнинг янги бошлиғи Ғарбий Ҳиндистоннинг Панжоб штатидаги, шунингдек Шимоли-Шарқий Ассомдаги бузғунчиларнинг хуружларига ишора қилиб, «уларнинг ўқлари бизни айирмачилик талабларига рози бўлишга мажбур қила олмайди», деб таъкидлади. Бош вазир Жаната дал партиясининг Жануби-Шарқий Осиёдаги ёшлар ташкилоти (социалистик ташкилот)нинг биринчи конференциясида нутқ сўзлади. Конференция мамлакатдаги табақалар ва жамоалар ўртасида тинчлик ҳамда уйғунликни таъминлаш вазифаларига бағишланди.

(ТАСС).

Бир пиёла чой устида

Дам олиш саҳифаси

Ромитан районидаги «Октябрь 50 йиллиги» давлат хўжалигида маданий-оқартув ишлари яхши йўлга қўйилган. Бу ерда 400 ўринли томошагоҳи бўлган маданият уйи эшиклари доимо очиқ, 14 та турли тўгараклар ишлаб турибди. Хўжалик Шариф Қудратов раҳбарлигидаги рубобчилар дастаси билан фахрланади. Пахтакорлар ҳузурида кўп марта томоша кўрсатган санъаткорлар ҳаваскорлик жамоаларининг вилоят ва район кўрикларида бир неча бор совриндор бўлишган.

СУРАТДА: Шариф Қудратов шогирдларидан Воҳид Ашуров ва Улуғбек Рўзиев билан машғулот ўтказмоқда.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

МАДАНИЙ ҲАЁТ

МУАЛЛИМ МАДҲИ

Қорақалпоғистон мухтор жумҳуриятининг Халқобод посёлкасидаги Ильич номли ўрта мактаб тарих ва жамиятшунослик ўқитувчиси Коптлов Тиловмуротов «Муаллимлар муаллими» ҳужжатли қиссаси устида ишламоқда. Бўлажак китоб Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган ўқитувчи, Ленин ордени, Меҳнат Қизил Байроқ ордени соҳиби, ана шу ердаги мактаблардан бирида қирқ йил дарс берган Рашид Ғалиакпарович Адигамовнинг ҳаёти ва муаллимлик фаолиятига бағишланади.

Р. Ғ. Адигамов Бошқирдистон МССЖнинг Қуюргазин районида туғилган. 1919 йилда Оренбургдаги рус-ча-татарча мактабни битириб, ўша ерда муаллимлик қила бошлаган. Уни Қорақалпоғистонга 1924-25 йилларда Оренбургда ўқиган, жумҳуриятнинг машҳур жамоат арбоби ва таниқли адиби, биринчи йирик филолог олими Нажим Довқораев таклиф қилган. Н. Довқораев ва Р. Ғ. Адигамов ўртасидаги дўстлик ажойиб маърифатчи-муаллимнинг Қорақалпоғистонга келиб қолишига сабаб бўлган.

Мухтор жумҳурият халқ комиссари Я. М. Досумовнинг буйруғига биноан у Куйбишев шаҳар халқ маорифи бўлими ихтиёрига йўлланганди. Р. Адигамов бошланғич синфларда ишлади, юқори синфларда кимё ва биология фанларидан дарс берди. У бир неча тилда яхши гаплаша оларди. Қорақалпоқ тилида ҳам ўқитган. Рафиқаси Манзила билан уч ўғил ва икки қизни тарбиялаб катта қилишди. Фарзандлари ҳам муаллим бўлишди. Адигамовлар авлоди Халқобод посёлкасининг бутун бир даҳасида истиқомат қиларди.

Сулоланинг каттаси бундан 15 йил муқаддам — 88 ёшида оламдан ўтди ва Халқободда дафн этилди. Бу маълумотларни қисса муаллифи ўз ҳамкасбининг шахсий архивидан топди.

Бошқирд халқининг фарзанди Р. Ғ. Адигамов Қорақалпоғистон учун кўп меҳнати сингган, ҳамон халқ маорифида ишлаб турган бир қанча муаллимларни тарбиялаганди.

К. Тиловмуротов қисса устида иш олиб борар экан, Қорақалпоғистон МССЖ Ёзувчилар уюшмасининг наср кенгаши аъзолари ҳамда жумҳуриятдаги таниқли ҳужжатчи адиблардан маслаҳатлар олмоқда.

Муаллиф қисса чоп этилиши билан Халқобод кўчаларидан бирига Р. Ғ. Адигамовнинг номи берилади, деб умид қилмоқда. Ҳозирча у яшаган уй ва дарс берган мактабда ёдгорлик тахтаси ўрнатилган.

Ҳужжатли қиссанинг айрим боблари «Ленин йўли» район рўзномасида босилди, Қорақалпоғистон радиоси орқали ўқилди.

ҲАМКОРЛИК МЕВАСИ

Уч қардош халқ вакилларининг ижодий изланишлари маҳсули Тошҳовуз мусиқали драма театри саҳнасида ягона санъат асари сифатида намоён бўлди. Уни қорақалпоқ режиссёри Нажиматдин Ансатбоев қозоқ адиби Б. Муҳаевнинг «Тунги воқеалар» пьесаси асосида саҳналаштирди.

Тошҳовузлик санъаткорлар янги асарни саҳналаштириш учун Н. Ансатбоевни таклиф этишгани бежиз эмас. Амалдаги байналмилаллик улар фаолиятининг шиоридир. Бу режиссёрнинг Нукусда саҳналаштирган асарларининг аксарияти ижодий муваффақиятли чиққан. Жумладан, турли жумҳуриятлар драматургиясининг усталари — Мустай Карим, Ўлмас Умарбеков, Аҳмад Абдулин ва бошқаларнинг пьесаларини санаб ўтиш мумкин.

Н. Ансатбоев туркманистонлик ҳамкасбларининг таклифини катта қувонч билан қабул қилди. Таъкидлаш керакки, уни ҳозир қардош Туркманистоннинг бошқа вилоятларидаги театрларга ҳам таклиф этишаяпти.

Халқлар дўстлиги рамзи — саҳнада ҳамжиҳат бўлиб ишлаш анъанаси тобора мустаҳкамланиб бормоқда.

К. ТОЛКУНОВ.

ИШОНЧ

Оқшом сукунатини «Тез ёрдам» машинасининг овози бузди. У Бобур кўчаси томон бурилди-ю ҳайдовчи рўпарадаги дарвоза қўнғироғини босди. Орадан ҳеч қанча ўтмай уй эгасининг овози эшитилди.

— Нима гап, тинчликми?..

—Мингбулоқ йўлида енгил машина фалокатга учрабди, ҳайдовчиси оғир аҳволда эмиш. Шунга юборишди...

Бу комсомолободлик жарроҳ Азимжон Холматовнинг серташвиш ҳаётидан бир лавҳа. Деярли йигирма йилдирки, унинг уйқусида ҳаловат йўқ.

Комсомоломод—Андижон вилоятининг чекка районларидан бири. Бу ерда эл ҳурматини қозонган кишилар анчагина. Уларнинг барчаси бундай қадрқимматга ҳалол меҳнатлари туфайли эришганлар. Шу жумладан Азимжон Холматов ҳам.

Азимжон бундан 20 йил муқаддам Андижон давлат тиббиёт институтини битирганида ўспирин йигит эди. Йўлланма билан чўлга келиб иш бошлади. Тақдири шу ерга боғланиб қолди. Жарроҳлик ҳунарини пухта эгаллаган мутахассис ҳозиргача бир неча мураккаб операцияни бажарди. Касалхона жамоаси энг оғир, мураккаб операцияларни Азимжонга ишониб топширади. Ёрдамчи фельдшер Абдумутал Жакбаров, ҳамширалар Насиба Ҳожиматова, анестезиолог Дилмурод Жабборов ва бошқалар билан суҳбатлашганимизда жарроҳнинг беморларга нисбатан меҳрибонлиги тўғрисида тўлиб-тошиб гапирдилар.

Врачлардан Аҳмаджон Умаров, Исроилжон Қосимов, Темур Сейдеметов, Абдуваҳоб Бозоров ҳам ана шундай фикр билдирдилар. Шу кунгача жарроҳ Азимжон Холматов қўлида юзлаб беморлар шифо топдилар. Азимжон табиб эмас, у аввало инсон, дейишди ҳамкасблари.

— Мен ҳаётда нимага эришган бўлсам, устозларим туфайли,—дейди Азимжон ака. — Г. А. Григорянц ва Соатқул Жумабоевни ҳурмат билан эслайман. Уларнинг бой тажрибаси, ўгит ва маслаҳатлари ҳамиша менга қўл келаяпти. Элюртга сидқидил хизмат қилиш инсоннинг олижаноблигидан дарак беради. Азимжон ака халқ ишига ҳамиша камарбаста.

М. ПАРПИЕВА.

РОБОТ АФАНДИ

ШИНГИЛ ҲИКОЯ

Атомбекнинг кечагидек ҳали-ҳали эсида. Талабалик йиллари эди. Атомбек, Ионбой ва Токмамат, яъни уч курсдош дам олиш кунларининг бирида китоб харид қилмоқчи бўлиб шаҳарга тушган эдилар. Бирорта дўконга кирмасдан Токмамат таклиф қилди: «Олдин иқтисод, кейин сиёсат, деганларидек, ўртоқлар, бир қоринни қаппайтириб олайлик». Бу Атомбекка ҳам, Ионбойга ҳам маъқул тушди. Улар тўппа-тўғри ошхонага йўл олишди.

Рўпарасида ўзаро суҳбатлашиб кетаётган пўлат шляпали икки роботга Ионбойнинг нигоҳи тушиб анграйиб қолди. Бундан ўртоқлари ҳайрон бўлишмади. Чунки, Ионбойнинг мансабдорларни кўрганда ўзини йўқотиб қўядиган одати борлигини яхши билишарди. Ниҳоят Ионбой тилга кирди:

— Кўраяпсанларми? — деди у кўзлари гоҳ қизил, гоҳ ям-яшил ёниб ўчиб. — Нейтронов кетаяпти, Нейтронов!

Атомбек у ҳазиллашаяптимикан деб кўз ташлаган эди, ростдан ҳам Ионбой айтган роботнинг худди ўзи — шаҳар раҳбарларидан бири кетаётган эди. Ким танимайди дейсиз? Кетаётган бўлса нима қипти. Бу шаҳри азимда ким кўп робот санъаткорлар, робот профессорлар, робот арбоблар кўп.

Токмамат эса пинагини ҳам бузмай:

— Э, ўргилдим ўша Нейтроновингиздан, — деб жеркиб ташлади-да, ҳеч ёққа қарамасдан кўча муюлишидаги ошхонага кириб кетди. Худди бўри қувгандек Ионбой ҳам унинг ортидан ҳовлиқиб югурди.

Шерикларидан орқада қолган Атомбек бамайлихотир муюлишга етгач, гапимизни эшитиб қолмадимикин, деб ҳадиксираб орқасига қараган эди, Нейтроновнинг тўхтаб тикилиб турганини кўрди. Унинг ёнидаги робот:

— У тирранчалар Сизни ҳақоратлади, — деди ялтоқланиб. — Чақирайми? Бир адабини бериб қўямиз.

— Кечирасиз, — деди қатъий ҳолда Нейтронов. — менинг шаънимга нолойиқ сўз айтмади. Чақиришнинг ҳожати йўқ.

Ҳа, Токмамат ҳақиқатан ҳам унга тил теккизмаган эди. Бу сафар ҳам кўча-кўйда ўзини тутиб юра олмайдиган ўртоғининг —Ионбойнинг боплаб таъзирини берган эди. Унинг бунга фаҳми етдими-етмадими Атомбек билолмади. Аммо лекин, Нейтроновнинг чин робот афанди эканлигига яна бир бор қойил қолган эди.

Нурмамат АЛМУРОДОВ.

ШАТРАНЖ ДУНЁСИ

Бир куни ҳайвонларни ўргатувчи киши реклама мақсадларини кўзлаб гроссмейстерлар Тартаковер ва Лилиенталга яхшигина мукофот эвазига шернинг қафасида бир партия шахмат ўйнашни таклиф қилди.

Ҳайвонлар подшоҳи бош «ҳакам»лик вазифасини ўташи керак эди. Гроссмейстерлар оқилона иш тутиб, таклифни рад этдилар. Борди-ю, деб ўйлашди улар, шер шахмат кодексини ўзига мос равишда талқин қилиб қолса, унда нима бўлади?!

* * *

Тартаковернинг мусобақада кўпинча яхши натижа кўрсата олмаганидан хабардор ва унча-мунча гапга хафа бўлмаслигига ишонч ҳосил қилган дўстлари:

— Турнирда қалай ўйнадингиз? — деб қолишди.

Тартаковер ўзининг одатдаги қувноқ феъли ва мулойим ҳазил билан деди:

— Нима-а? Қандай турнир? Мен ҳеч қандай турнирда иштирок этганим йўқ. Билмайман ҳеч нарсани!

Унинг омади келмаган мусобақадан гап очгудай бўлсангиз, ўзини гўлликка солиб, ҳеч нарсадан хабари йўқдек кўрсатарди.

* * *

— Айтинг-чи, Савелий Григорьевич, — мурожаат этди Тартаковерга гроссмейстер Рагозин, — нима сабабдан Францияда сизнинг китобларингиздан таълим олган шахматчилар Совет Иттифоқидагиларга қараганда кам учрайди?

— Совет Иттифоқида, — жавоб қилди Тартаковер, — 200 миллион аҳолидан 100 миллиони шахматга тушунади. Францияда бўлса 40 миллиондан атиги 5 минги ўзини шахмат ўйнаётгандек қилиб кўрсатади.

* * *

Бир пайтлар америкалик гроссмейстерлар Решевский билан Файннинг оралари бузилиб қолган эди. Бир неча ой шу тахлитда ўтди. Улар Янги йил кириши арафасида ярашиб олмоқчи бўлишди.

Файн Решевскийга қўл узатди-да, кулиб:

— Ўтган ишга салавот, Сэмми, сен менга нимани раво кўрсанг, мен ҳам сенга ўшани тилайман! — деди.

— Тағин бошлаяпсанми! — аччиғланиб деди Решевский ва зарда қилиб жўнаб қолди.

* * *

1936 йили Ноттингемда бўлиб ўтаётган халқаро турнирда Решевский билан Файн учрашуви тўрт марта кечиктирилди. Решевский дурангдан ўзга натижа йўқлигини била туриб ўйинни давом эттираётганидан Файннинг ғазаби қайнарди.

Деярли ҳар бир юриш олдидан улар ўртасида мана шундай савол-жавоб бўларди.

— Ўйнайверамизми?
— Бўлмасам-чи!
— Дурангга кўнмайсанми?
— Ҳечам-да!
— Кишт!!!

Бу ўйинда Файн 38 марта кишт дерди. Ўйин дуранг билан тугади.

* * *

1953 йили бўлиб ўтган мусобақаларнинг бирида Решевский гроссмейстер Котовга қарши дона сураётиб кутилмаганда ёмон аҳволга, бунинг устига цейтнотга ҳам тушиб қолди. Шу пайт у Котовга инглиз тилида:

— Дурангга розимисиз?— деб таклиф қилди.

Решевскийни яхши билган Котов ҳайратланмай немисчасига рад жавобини берди.

Ўйин давом этарди. Котов бўшроқ ўйнаб, устунликни қўлдан бой бергач, тенг вазиятда ўзи дуранг таклиф қилди. Ютуқни кўзлаган Решевский рози бўлмади.

Кейинчалик америкалик яна танг аҳволга тушиб қолди. Энди у рақибига немисчалаб:

— Дурангга розимисиз?— деди. Котов кўнмади.

Яна бир юришдан сўнг Решевский таслим бўлди.

М. МУҲИДДИНОВ,
халқаро ҳакам.

МУСОБАҚА ВА НАТИЖА

СОБИР РАҲИМОВНИ ХОТИРЛАБ

Жумҳуриятимизда Совет Иттифоқи Қаҳрамони генерал-майор Собир Раҳимов хотирасига бағишлаб мусобақа ўтказиш анъанага айланган. Бу мақсадаги беллашувлар айниқса ёшлар маҳоратини оширишида алоҳида аҳамият касб этаётир. Навбатдаги ўн олтинчи турнир ҳам бунинг ёрқин далили бўлди.

Пойтахтимиздаги «Меҳнат резервлари» спорт залида Россия Федерацияси, Қозогистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистондан келган 175 нафар усталикка номзод ғолиблик учун беллашдилар. Ўзбекистон шарафини барча вилоятларнинг вакиллари ҳимоя қилдилар. Низомга кўра, ғолиб ва кумуш совриндорлар фахрий унвонга эга бўлишади. Шунинг учун ҳар бир вазнда муросасиз кураш борди.

Таъкидлаш жоизки, айниқса номзодлар беллашувларни кўтаринки руҳда ўтказдилар. Пировардида ўз вазн тоифаларига кўра тошкентлик Рустам Жўраев, Сергей Артёмов, Измаил Измайлов, Сергей Красильников, Осмон Асанов, Абдиқодир Фахриддинов, пойтахт вилоятидан Нуржон Тастанов, Ильза Нажмиддинов, фарғоналик Павел Новоселов, Саид Раҳимов, Александр Бардаков, ашхободлик Собир Қамбаров, Игорь Григорьянц, душанбелик Ҳусайн Останаев, самарқандлик Нодир Салмонов, семипалатинсклик Оскар Камеев мусобақа ғолиблари ва совриндорлари бўлдилар.

82 килограммгача вазнда бухоролик спорт устаси Илҳом Иброҳимов ҳурмат шоҳсупасининг юқори погонасига кўтарилди. Пойтахтлик Дмитрий Лямкин иккинчи ўринни олди. Оққўрғонлик спорт устаси Шермуҳаммад Қўзиев энг оғир вазнда ғалаба қозонди.

Пойтахтлик Измаил Измайлов махсус мукофот билан тақдирланди. Фарғоналик Павел Новоселов ҳам махсус совринни қўлга киритди.

СОВРИН БИЛАН ҚАЙТИШДИ

Боғот ноҳиясидаги Наримонов номли жамоа хўжалигида курашнинг самбо тури бўйича анъанавий турнир бўлиб ўтди. Унда Россия Федерацияси, Қозоғистон ва жумҳуриятимиз болалар, ўсмирлар спорт мактабларининг терма командалари Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Искандар Дўсов хотира соврини учун кураш олиб бордилар.

Мусобақада Боғот ноҳияси самбочилари ўзларини кўрсатиб, команда ҳисобида ғолиб чиқдилар. Самарқандликлар иккинчи, қорақалпоғистонликлар эса учинчи ўринни олдилар.

Барча беллашувларда муддатидан олдин ғалаба қозонган ленинградлик Владимир Кунаев техник жиҳатдан энг яхши тайёрланган спортчи деб эътироф этилди.

И. ФАЙЗИЕВ.

БОШҚОТИРМА

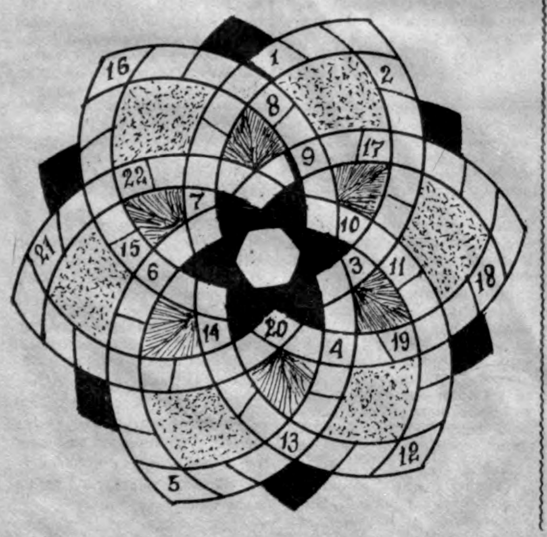

1. Моддаларнинг тузилишини ва ўзгаришини ўрганувчи фан. 2. Ўзбек кинорежиссёри, СССР халқ артисти. 3. Француз математиги. 4. Халқаро дўстлик шаҳри. 5. Металлга ишлов берувчи ҳунарманд. 6. Иззат Султон асари. 7. Ойбекнинг тарихий романи. 8. Вақт ўлчови. 9. Жанубий Осиёдаги давлат. 10. Йиртқич қуш. 11. Кучнинг акс таъсирида ҳаракатланувчи аппарат. 12. Қўл дўконда тўқилган мато. 13. Билим манбаи. 14. Ов маҳсулоти. 15. Қовун нави. 16. Тожик совет классик ёзувчиси. 17. Чорва галаси. 18. Уй-жой қурилиши. 19. Куй тури. 20. Энг катта пионерлар лагери. 21. Француз математиги Р. Декарт кашф этган ўқлардаги сонлар. 22. Астарли кийим-кечак, кўрпа-ёстиқларнинг устки қисми. 23. Арманистондаги икки бошли тоғ.

Тузувчи:
Турсунали ҒАНИЕВ.

ХАНДА

Хотин ўзида йўқ хурсанд эди:

— Хайрият, биз аёлларнинг иши бироз енгиллашди!

— Қай жиҳатдан?

— Совун танқислигидан кирни кам ювяпмиз.

* * *

— Мен эримнинг кўйлакшимларини ҳар ойнинг йигирма бешида дазмоллайман.

— Нега энди айнан ўша куни?

— Ўша куни маош оладилар-да.

* * *

— Дўстим, яхшидан ном қолишини биласанми?

— Бўлмасам-чи, билганим учун фарзандларимга улуғ кишиларнинг исмини қўяяпман-да.

Олтмиш ЎСАРОВ.

ЎҚИНГ, ҚИЗИҚ!

АДАШГАН «МЕҲМОН»

Кения пойтахтидаги бошланғич мактаблардан бирининг ҳовлисига адашиб кириб қолган йўлбарс қочишга мажбур бўлди. Ҳайвонлар шоҳини илгари фақат суратларда кўрган ўқувчилар уни дайдиб юрган итга ўхшатиб, тошбўрон қилдилар. Кутилмаган бу воқеадан не қиларини билмай гангиб қолган йиртқич мушкул аҳволга дучор бўлди. Шу аснода бу ерга келган ўқитувчи болаларни тўхтатиб, йўлбарсни оғир вазиятдан халос этди. У шу заҳоти қочди. Лекин жонивор овқат излаб, кўча-кўйларда уч соатча дайдиб юрди.

Шундан кейин уни ушлаш учун божмонлар бригадаси чақирилди. Улар ухлатиб қўядиган ўқли қурол билан йўлбарсни отдилар. Сўнгра у Найроби яқинидаги Цаво халқ боғига келтирилди. Чамаси, ҳайвон шу ердан шаҳарга чиқиб кетган бўлса керак.

ТИНЧЛИК ЁДГОРЛИГИ

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Женевадаги музейида энг қадимги Тинчлик шартномасининг нусхаси сақланмоқда. Унинг матни тошга битилган.

Бу шартнома эрамиздан аввалги 1269 йилда Миср фиръавни билан хеттлар подшоҳи ўртасида тузилган экан.

НИҲОЯТ ЭСЛАШДИ

Италиянинг Атри қишлоғида яшовчи Эрколано Жикольера 1965 йилда Терамо деган вилоят шаҳарчасининг почта бўлимига ўзини ишга олишларини илтимос қилиб, мурожаат этганди. Вақт ўтаверди, аммо жавоб бўлмади. Фақат орадан чорак аср ўтгандан сўнггина ниҳоят уни эслаб, уч ойлик муддатли мавсумий ишга таклиф этдилар...

Эрколано бу ишдан бош тортди. Сабаби — шу орада бойиб кетганди.

Муҳаррир вазифасини бажарувчи
Н. ЁҚУБОВ.

Ойнаи жаҳонда

3 ДЕКАБРЬ, ДУШАНБА

● ЎзТВ I

11.25 Кўрсатувлар тартиби.
11.30 Физика. Спектрал анализ.
12.00 «Ҳаётда ўрнингни топ». Телефильм.
12.30 Жўғрофия. Шарқий Европа текислиги.
13.00 Такрорий фильмлар экрани. «Жавоҳирлар маликасига ҳужум». Бадиий фильм (Рига киностудияси).

* * *

18.05 Янгиликлар.
18.10 «Пиратнинг ёзишмалари». Мультфильм.
18.20 «Тенгдошларинг ижодидан». Хоразм вилояти Қўшкўпир ноҳиясидаги 36-ҳунар-техника билим юрти талабаларининг чиқиши.
18.45 «Маорифимиз муаммолари».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Ўзбекистон Давлат телевидениеси ва радиоси халқ чолғу оркестрининг концерти.
20.30 «Ахборот».
20.50 Жумҳуриятда хизмат кўрсатган артист Феруза Солиҳова рақсга тушади.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Экран таништиради...».
22.50 «Товламачи». Бадиий фильм («Мосфильм»).
00.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 «Ассалому алайкум». Мусиқий кўрсатув (такрор.).
20.05 «Спринт» (рус тилида).
20.20 «Эсдалик учун дастхат» (рус тилида).
20.45 «Манфаатимиз йўлида».
21.25 Тижорат хабарлари (рус тилида).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.00 С. Айний номидаги академик опера ва балет театрининг 50 йиллиги олдидан. Жумҳурият халқ артисти, композитор Шарофиддин Сайфиддинов.
22.55 «Оталар». Бадиий фильм. 1-серия.

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.00 «Омега» варианти». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия («Экран»).
10.10 «Қулоқсизлар байрами». Мультфильм.
11.00 Футбол шарҳи.
11.30 «Биз қандай дам оламиз» туркумидан кўрсатув.
12.00 «Саёҳатчилар клуби».
13.00 «Время».
13.40 Фигурали учиш. Халқаро мусобақалар. Кўргазмали чиқишлар. Одессадан кўрсатилади.

* * *

16.00 В. Готовцева куйлайди.
16.25 Чукотка туб аҳолисининг муаммолари ҳақида телевизион ҳужжатли фильм.
17.15 Болалар соати (немис тили дарси билан).

«Юлейсрадио» (Финляндия) компанияси МТ экранида

18.15 «Табиат ҳозирча бизники». Ҳужжатли фильм премьераси.
18.40 «Калевала». Мультфильм премьераси. 1 ва 2-сериялар.

*

19.00 «Время».
19.30 Биз ва иқтисодиёт. «РАФ» бугунги кунда».
20.15 «Омега» варианти». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.
21.30 «Время».
22.00 Коллаж.

«Юлейсрадио» (Финляндия) компанияси МТ экранида

22.05 «Қор парчалар». Телевизион бадиий фильм премьераси.

*

23.25 Муаллифлик телевидениеси. «Юрий Любимовнинг кичик фожиалари», «Туновкун».
00.40 «ТСН».
00.55 «Степан Эрьзанинг уч орзуси».

● МТ II

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15, 9.55 «Табиат сирлари». Илмий-оммабоп альманах.
9.30, 10.40 Тарих. 9-синф. АҚШда Гражданлар уруши.
10.10 Итальян тили.
11.05 Билимдонлар учун машқ.
11.50, 12.40 Биология. 7-синф. Игнабарглилар.

*

12.10 «Бурда моден» таклиф этади...».
13.00 Халқ куйлари.
13.15 М. Капуро куйлайди.
13.40 «Абу Бакар... Бироз ўзим ҳақимда сўзласам». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Владикавказ, Махачқала).
14.00 Такрорий телефильмлар кундузги сеанси. «Қуёш сўзи қандай ёзилади» («Қирғизфильм»).

* * *

17.25 А. Блокка бағишланган телевизион ҳужжатли фильм.
18.20 «Мусиқий учрашувлар. Роберт Кабара» (Польша телевидениеси).
18.50 Коллаж.
19.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
19.30 «Телевизион мусиқий абонемент».
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Зарарли маслаҳатлар».
20.45 «Вертикаль». «Қалбда қувонч». Ҳужжатли фильм премьераси. Ватан хор мусиқаси I Бутуниттифоқ фестивали ҳақида («ЦСДФ»).
21.15 «Қизил томоқ казарка». Телефильм.
21.25 «Айиқлар овунчоғи». Тюмендан кўрсатилади.
21.45 «Товушли йўлка».

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»—
«СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 33-54-33. 32-56-36, Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Д. 1979.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12